

Grozījumi:

10.04.2008. likums / LV, 64, 24.04.2008.; Ziņotājs, 10, 22.05.2008. / Stājas spēkā 15.05.2008.
08.07.2011. likums / LV, 117, 28.07.2011. / Stājas spēkā 11.08.2011.
10.10.2013. likums / LV, 211, 29.10.2013. / Stājas spēkā 01.01.2014.
06.11.2013. likums / LV, 232, 27.11.2013. / Stājas spēkā 01.01.2014.
20.03.2014. likums / LV, 60, 25.03.2014. / Stājas spēkā 01.04.2014.
18.09.2014. likums / LV, 189, 24.09.2014. / Stājas spēkā 01.01.2015.
17.12.2014. likums / LV, 257, 30.12.2014. / Stājas spēkā 01.01.2015.
04.06.2015. likums / LV, 118, 18.06.2015. / Stājas spēkā 14.08.2015.
17.09.2015. likums / LV, 190, 29.09.2015. / Stājas spēkā 01.01.2016.
30.11.2015. likums / LV, 248, 18.12.2015. / Stājas spēkā 01.01.2016.
19.05.2016. likums / LV, 110, 08.06.2016. / Stājas spēkā 22.06.2016.
23.11.2016. likums / LV, 241, 10.12.2016. / Stājas spēkā 01.09.2017.
14.11.2019. likums / LV, 240, 28.11.2019. / Stājas spēkā 01.01.2020.
30.01.2020. likums / LV, 29, 11.02.2020. / Stājas spēkā 15.02.2020.
14.07.2022. likums / LV, 137A, 19.07.2022. / Stājas spēkā 02.08.2022.
14.07.2022. likums / LV, 144, 28.07.2022. / Stājas spēkā 11.08.2022.
16.02.2023. likums / LV, 38A, 22.02.2023. / Stājas spēkā 01.03.2023.
22.06.2023. likums / LV, 128, 05.07.2023. / Stājas spēkā 06.07.2023.
23.11.2023. likums / LV, 231, 29.11.2023. / Stājas spēkā 01.01.2024.
21.12.2023. likums / LV, 3, 04.01.2024. / Stājas spēkā 05.01.2024.
11.04.2024. likums / LV, 75A, 17.04.2024. / Stājas spēkā 01.05.2024.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Elektroenerģijas tirgus likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

(1) Šajā likumā ir lietoti tādi paši termini kā Enerģētikas likumā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi.

(2) Likumā ir lietoti šādi termini:

1) **agregators** — komersants, kura komercdarbība ir pieprasījuma reakcijas pakalpojuma nodrošināšana;

2) **aizsargātais lietotājs** — trūcīga vai maznodrošināta ģimene (persona), daudzbērnu ģimene vai ģimene (persona), kuras aprūpē ir bērns ar invaliditāti, vai persona ar I invaliditātes grupu, kura izlieto elektroenerģiju savā māsaiņniecībā pašas vajadzībām (galapatēriņam);

3) **aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojums** — elektroenerģijas tirdzniecība aizsargātajam lietotājam;

3¹) **aktīvais lietotājs** — galalietotājs, kurš pašražoto elektroenerģiju izmanto aktīvā lietotāja pašpatēriņam un uzreiz nepatērēto elektroenerģiju (pārpalikumu) var nodot vai pārdot elektroenerģijas tirgotājam vai izmantot dalībai elastības vai energoefektivitātes shēmās;

3²) **aktīvā lietotāja pašpatēriņš** — aktīvā lietotāja saražotās elektroenerģijas daudzums, kas tiek patērēts aktīvā lietotāja objektos, aktīvo lietotāju, kas rīkojas kopīgi, objektos vai energokopienas biedru objektos;

3³) **atbalsta periods** — elektrostacijas dzīves ciklā ietilpstošs periods, kurā elektrostacija saņem valsts atbalstu elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem vai koģenerācijā vai citu darbības atbalstu elektroenerģijas ražošanai;

4) **balansēšana** — organizēts process ikbrīža līdzsvara nodrošināšanai starp elektroenerģijas patēriņu un ražošanu elektroenerģijas sistēmā;

5) **balansēšanas pakalpojums** — pakalpojums, ar kuru tiek nodrošināta elektroenerģijas tirgus dalībnieka atbildība par to, lai tā pārdotās elektroenerģijas daudzums katrā tirdzniecības intervālā atbilstu sistēmā nodotās elektroenerģijas daudzumam un nopirktās elektroenerģijas daudzums atbilstu no sistēmas saņemtās elektroenerģijas daudzumam;

5¹) **elastības pakalpojumi** — elektroenerģijas lietošanas vai ražošanas profila īslaicīgas izmaiņas, kuras lietotājs vai ražotājs līgumā ar citu tirgus dalībnieku apņēmis brīvprātīgi veikt;

6) **elektroenerģijas birža** — elektroenerģijas tirdzniecības vieta Latvijas Republikā, kurā tirdzniecības apgabala ietvaros vai starp atsevišķiem tirdzniecības apgabaliem ar piedāvājumu un pieprasījumu starpniecību elektroenerģijas biržas dalībnieki pērk un pārdod elektroenerģiju. Elektroenerģijas tirdzniecība ietver arī fizisku elektroenerģijas pārvadīšanu;

7) **elektroenerģijas biržas dalībnieks** — elektroenerģijas tirgus dalībnieks, kas ar elektroenerģijas tirgus operatoru ir noslēdzis vienošanos par elektroenerģijas tirdzniecību. Šajā likumā noteiktajos gadījumos elektroenerģijas biržas dalībnieks var būt arī elektroenerģijas sistēmas operators;

8) **elektroenerģijas biržas reglaments** — elektroenerģijas biržas dalībniekam saistoši elektroenerģijas biržas darbības noteikumi un kārtība;

8¹) **elektroenerģijas kopīgošana** — aktīvā lietotāja saražotās un sistēmā nodotās elektroenerģijas nodošana citiem galalietotājiem, tajā skaitā aktīvajiem lietotājiem, vai elektroenerģijas energokopienā saražotās un sistēmā nodotās elektroenerģijas nodošana elektroenerģijas energokopienas biedriem vai daļu turētājiem;

9) **elektroenerģijas pārvade** — elektroenerģijas transportēšana, kas neietver elektroenerģijas tirdzniecību, savstarpēji savienotā augstsprieguma sistēmā, lai elektroenerģiju piegādātu enerģijas lietotājiem;

10) **elektroenerģijas ražotājs** — fiziskā vai juridiskā persona, kura ražo elektroenerģiju vai izmanto elektroenerģijas uzkrātuvi, lai nodotu elektroenerģiju sistēmā;

11) **elektroenerģijas sadale** — elektroenerģijas transportēšana, kas neietver elektroenerģijas tirdzniecību, vidēja un zema sprieguma sadales sistēmā, lai to piegādātu enerģijas lietotājiem;

12) **elektroenerģijas sistēmas dalībnieki** — elektroenerģijas ražotāji, pārvades sistēmas operatori, sadales sistēmas operatori un galalietotāji;

13) **elektroenerģijas sistēmas īpašnieks** — komersants, kurš ietilpst vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta sastāvā un kura īpašumā ir elektroenerģijas pārvades sistēma;

14) **elektroenerģijas sistēmas operators** — licencēta kapitālsabiedrība, kura sniedz sistēmas pakalpojumu;

15) **elektroenerģijas tirgus operators** — juridiskā persona, kas organizē elektroenerģijas biržu, kurā tās dalībnieki pērk un pārdod elektroenerģiju, un nodrošina tās pašas dienas un nākamās dienas elektroenerģijas tirgu savienošanos ar citas Eiropas Savienības dalībvalsts elektroenerģijas tirgu, ar kuras elektroenerģijas sistēmu ir starpvalstu savienojums;

16) **elektroenerģijas tirdzniecība** — komercdarbība, kas ietver elektroenerģijas iepirkšanu pārdošanai un

elektroenerģijas pārdošanu enerģijas lietotājiem;

17) **elektroenerģijas tirgotājs** — komersants (ārvalstu komersanta filiāle), kura komercdarbība ir elektroenerģijas tirdzniecība, tajā skaitā agregatora pakalpojumu sniegšana;

18) **elektroenerģijas tirgus dalībnieki** — elektroenerģijas ražotāji, tirgotāji, agregatori un galalietotāji, kas darbojas elektroenerģijas tirgū saskaņā ar brīvprātīgas līdzdalības principu;

18¹) **elektroenerģijas uzkrātuve** — ietaise vai ietaišu kopums, kurā notiek enerģijas uzkrāšana vēlākai izmantošanai;

18²) **izcelsmes apliecinājums** — elektronisks dokuments, ar kuru elektroenerģijas lietotājiem pierāda, ka attiecīgais elektroenerģijas daudzums ir saražots no atjaunojamiem energoresursiem vai augstas efektivitātes koģenerācijā;

18³) **izolētas darbības tests** — pārvades sistēmas darbības testēšana simulētos darbības apstākļos ierobežotā periodā, lai pārbaudītu pārvades sistēmas spēju strādāt no trešo valstu pārvades sistēmām izolētā režīmā;

19) **koģenerācija** — tehnoloģiskais process, kurā lietderīgai izmantošanai vienlaikus ražo elektroenerģiju un siltumenerģiju;

19¹) **neapliecinātās elektroenerģijas izcelsmes sastāvs** — elektroenerģijas daudzums, kuru aprēķina, ņemot vērā valstī saražoto, importēto un eksportēto elektroenerģiju, un par kuru nav izsniegti izcelsmes apliecinājumi, sadalījumā pa ražošanā izmantotajiem energoresursiem;

20) **netiešā izsole** — starpvalstu savienojumu sastrēgumu vadības un pārslodzes novēršanas metode, ar kuru elektroenerģijas tirgus dalībnieks iegūst tiesības noteiktā apjomā pārvadīt elektroenerģiju no viena tirdzniecības apgabala uz citu apgabalu;

21) **obligātais iepirkums** — šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteikts pienākums iepirkt elektroenerģiju;

22) **palīgpakalpojumi** — pakalpojumi, kas nepieciešami elektroenerģijas pārvades sistēmas balansētas darbības nodrošināšanai, tajā skaitā pieprasījuma reakcijas pakalpojums;

22¹) **pārkompensācija** — ražotāja saņemtā ar elektroenerģijas ražošanu saistītā atbalsta apmērs, kura rezultātā tiek pārsniegta noteiktā kopējā kapitālieguldījumu iekšējā peļņas norma;

23) **pieprasījuma reakcija** — elektroenerģijas lietošanas profila īslaicīgas izmaiņas, kuras lietotājs apņēmieš brīvprātīgi veikt, samazinot elektroenerģijas patēriņu gadījumos, kas noteikti ar agregatoru noslēgtajā līgumā, piemēram, brīžos ar augstu elektroenerģijas pieprasījumu vai augstu tirgus cenu vai tīkla pārslodzes gadījumos;

24) **pieprasījuma reakcijas pakalpojums** — vairāku (dažādu) lietotāju pieprasījuma reakcijas dēļ neizlietotās elektroenerģijas apjoma apkopošana, lai pārdotu šo elektroenerģiju biržā, citiem elektroenerģijas tirgus dalībniekiem vai sistēmas operatoram;

25) **publiskais tirgotājs** — elektroenerģijas tirgotājs, kuram šajā likumā un citos normatīvajos aktos ir noteikti īpaši pienākumi un prasības publiskā tirgotāja pienākumu izpildes nodrošināšanai;

25¹) **ražošanas jaudas atjaunošana** — elektrostacijas modernizēšana, tostarp elektroenerģijas ražošanas iekārtu vai elektrostacijas darbības sistēmu un aprīkojuma pilnīga vai daļēja nomaiņa, lai atjaunotu elektrostacijas darbību vai palielinātu elektroenerģijas ražošanas iekārtu efektivitāti vai jaudu;

25²) **saules vai vēja elektrostacijas iekšējā līnija** — elektrolīnija, kas savstarpēji savieno viena elektroenerģijas ražotāja vairākos nekustamajos īpašumos izvietotas saules vai vēja elektrostacijas elektroenerģijas ražošanas iekārtas;

26) **sistēmas pakalpojums** — elektroenerģijas pārvade vai sadale, kas nodrošina elektroenerģijas plūsmas no ražotājiem līdz lietotājiem;

27) **starpvalstu savienojums** — elektrolīnija, kas sasaista atsevišķās valstīs izvietotas pārvades sistēmas;

28) **tiešā izsole** — starpvalstu savienojumu sastrēgumu vadības un pārslodzes novēršanas metode, ar kuru elektroenerģijas tirgus dalībnieks iegūst tiesības noteiktā apjomā lietot elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora izolīto starpvalstu savienojuma jaudu;

29) **tiešā līnija** — elektrolīnija, kas sasaista savrupu elektroenerģijas ražošanas objektu ar savrupu lietotāju, vai elektrolīnija, kas sasaista savrupu elektroenerģijas ražotāju un tirgotāju, kurš tieši apgādā savā īpašumā vai valdījumā esošus objektus, saistītos uzņēmumus un savus lietotājus;

30) **tirdzniecības apgabals** — elektroenerģijas tirgus dalībnieku savstarpējo darījumu vai elektroenerģijas biržas dalībnieku elektroenerģijas piedāvājumu iesniegšanas teritorija elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora licences darbības zonā;

30¹) **universālais neto norēķinu sistēmas pakalpojums** — aktīvā lietotāja, kura elektroenerģijas ražošanas iekārtu kopējā uzstādītā elektriskā jauda nepārsniedz 50 kilovatus, garantētas tiesības uz neto norēķinu sistēmas ietvaros saražotā elektroenerģijas pārpalikuma nodošanu elektroenerģijas tirgotājam par skaidri salīdzināmu un pārskatāmu cenu;

31) **universālais pakalpojums** — garantētas tiesības uz elektroenerģijas piegādi noteiktā kvalitātē par skaidri salīdzināmu un pārskatāmu cenu;

32) **vertikāli integrēts elektroapgādes komersants** — komersants vai komersantu kopums (koncerns), kas veic vismaz vienu no šādām elektroapgādes darbībām — elektroenerģijas pārvade vai sadale — un vismaz vienu no šādām elektroapgādes darbībām — elektroenerģijas ražošana vai tirdzniecība;

33) **vispārējās atļaujas noteikumi** — elektroenerģijas ražotājam un elektroenerģijas tirgotājam noteiktas prasības, kuras ietver specifiskus elektroenerģijas ražošanas un tirdzniecības noteikumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 08.07.2011., 06.11.2013., 18.09.2014., 17.12.2014., 17.09.2015., 19.05.2016., 30.01.2020., 14.07.2022., 14.07.2022. un 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir:

- 1) izveidot priekšnoteikumus efektīvi funkcionējoša elektroenerģijas tirgus darbībai;
- 2) nodrošināt, lai visiem enerģijas lietotājiem (turpmāk — lietotāji), ievērojot normatīvo aktu prasības, visefektīvākajā iespējamajā veidā par pamatotām cenām tiktu droši un kvalitatīvi piegādāta elektroenerģija;
- 3) nodrošināt visiem lietotājiem tiesības brīvi izvēlēties elektroenerģijas tirgotāju;
- 4) veicināt elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus;
- 5) veicināt valsts enerģētisko neatkarību, nodrošinot dažādus elektroenerģijas ražošanai nepieciešamo energoresursu piegādātājus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. un 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

3.pants. Likuma darbības joma

(1) Likums reglamentē elektroenerģijas tirgū veicamo darbību veidus, kas ietver elektroenerģijas ražošanu, elektroenerģijas pārvadi (turpmāk — pārvade), elektroenerģijas sadali (turpmāk — sadale), elektroenerģijas kā brīvas apgrozības preces tirdzniecību un tirdzniecībai nepieciešamo pakalpojumu nodrošināšanu.

(2) Likums nosaka prasības, kas elektroenerģijas tirgus dalībniekiem (turpmāk — tirgus dalībnieki) un elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem (turpmāk — sistēmas dalībnieki) jāievēro savā darbībā elektroenerģijas tirgū, kā arī atbildību par šā likuma prasību neievērošanu.

(3) Likums nosaka par enerģētiku atbildīgās ministrijas (turpmāk — ministrija), Sabiedrisko pakalpojumu

regulēšanas komisijas (turpmāk — regulators) un Būvniecības valsts kontroles biroja (turpmāk — birojs) kompetenci elektroenerģijas tirgus uzraudzībā un regulēšanā.

(4) Likums nosaka veicināšanas pasākumus elektroenerģijas ražošanai, izmantojot atjaunojamus energoresursus.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013. un 14.11.2019. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2020.)

II nodaļa Elektroenerģijas sistēma un tirgus

4.pants. Elektroenerģijas sistēma

(1) Elektroenerģijas sistēmu (turpmāk arī — sistēma) veido elektroenerģijas ražošanas iekārtas, pārvades un sadales sistēmas un elektroenerģijas patēriņa iekārtas, kas ir savstarpēji savienotas un nepieciešamas elektroenerģijas transportēšanai no ražotāja līdz lietotājam.

(2) Sistēmas vadības un lietošanas kārtību un tirgus dalībnieku darbības nosaka Tīkla kodekss. Tīkla kodeksu izstrādā pārvades sistēmas operators un apstiprina regulators. Tīkla kodeksā noteikto procedūru izpildi nodrošina pārvades sistēmas operators. Regulators var uzdot pārvades sistēmas operatoram izstrādāt grozījumus Tīkla kodeksā un noteikt termiņu šo grozījumu izstrādei un iesniegšanai regulatoram.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

5.pants. Elektroenerģijas tirgus darbības pamatnosacījumi

(1) Elektroenerģijas tirgū tā dalībnieki, elektroenerģijas sadales sistēmas operatori un elektroenerģijas pārvades sistēmas operators savstarpējus līgumus slēdz rakstveidā vai izmantojot distances saziņas līdzekļus.

(2) Tirgus dalībniekam ir tiesības elektroenerģijas transportēšanai izmantot pārvades un sadales sistēmas par šajā likumā un likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" paredzētajā kārtībā noteiktajiem sistēmas pakalpojumu tarifiem.

(3) Strīdus par sistēmas dalībnieku vai elektroenerģijas tirgotāju izsniegtajiem rēķiniem izskata Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Dokumenti, kas izstrādāti, lai sagatavotu vai pamatotu maksājuma dokumentus, atsevišķi nav pārsūdzami.

(4) Elektroenerģijas tirgus pārskatāmību un konkurences līmeni tajā uzrauga regulators.

(5) Regulators reizi gadā ziņo Eiropas Komisijai un Energoregulatoru sadarbības aģentūrai par savu darbību un šajā likumā noteikto pienākumu izpildi, kā arī publicē šo ziņojumu savā mājaslapā internetā.

(6) Regulators savas kompetences ietvaros izdod elektroapgādes darbību regulējošus normatīvos aktus, tostarp tādus normatīvos aktus, kas nepieciešami Eiropas Savienības tiesību aktu piemērošanai.

(7) Elektroenerģijas tirdzniecības darījumi ar Krievijas Federāciju un Baltkrievijas Republiku, kā arī elektroenerģijas piegāde tirdzniecībai, izmantojot Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas elektroenerģijas sistēmu, ir aizliegta.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 08.07.2011., 10.10.2013., 30.01.2020. un 22.06.2023. likumu, kas stājas spēkā 06.07.2023.)

5.¹ pants. Informācijas apmaiņa

(1) Elektroenerģijas tirgus datu apmaiņas un uzglabāšanas platforma (turpmāk — datu platforma) ir informācijas tehnoloģiju sistēma, kuras mērķis ir nodrošināt centralizētu un standartizētu elektroenerģijas tirgus datu apmaiņu un uzglabāšanu starp tirgus dalībniekiem un elektroenerģijas sistēmas operatoriem.

(2) Datu platformas izveidošanu, uzturēšanu un pārvaldīšanu nodrošina sadales sistēmas operators, kura sistēmai ir pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju (turpmāk — datu platformas turētājs).

(3) Elektroenerģijas tirgotājiem un sistēmas operatoriem ir pienākums izmantot datu platformu. Elektroenerģijas tirgotāji un sistēmas operatori vienojas ar datu platformas turētāju par datu platformas izmantošanu un datu apmaiņu tajā veic pēc datu platformas turētāja izstrādāta vienota standarta. Par datu platformas izmantošanu datu apmaiņai nav piemērojama lietošanas maksa.

(4) Datu platformas turētājam un datu platformas lietotājiem ir pienākums nodrošināt komercnoslēpuma un personas datu aizsardzību saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

(5) Noteikumus par datu platformā iesniedzamo un uzturamo elektroenerģijas tirgus datu apjomu un struktūru, datu uzglabāšanas ilgumu, datu platformas turētāja, elektroenerģijas tirgus dalībnieku un sistēmas operatora tiesībām, pienākumiem un atbildību nosaka Ministru kabinets.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

III nodaļa

Sistēmas darbības pamatprincipi

6.pants. Elektroenerģijas sistēmas operators

(1) Elektroenerģijas sistēmas operatora (turpmāk — sistēmas operators) darbību nosaka šis likums un likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2) Sistēmas operators ir atbildīgs par elektroenerģijas plūsmu vadību pārvades vai sadales sistēmā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

7.pants. Sistēmas operatora licencēšana

(1) Sistēmas operatoru licencē regulators saskaņā ar šo likumu un likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2) Licencē norāda tās darbības zonu, kurā ir tiesīgs darboties attiecīgais sistēmas operators, un prasības, kas sistēmas operatoram jāievēro savā darbībā.

(3) Sistēmas operators tam izsniegto licenci nevar nodot citām personām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

8.pants. Sistēmas operatora darbības regulēšana un elektroenerģijas sistēmas īpašnieka darbības uzraudzība

(1) Sistēmas operatora darbību regulē regulators šajā likumā, Enerģētikas likumā un likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktajā kārtībā. Šajā likumā noteikto elektroenerģijas sistēmas īpašnieka pienākumu izpildi uzrauga regulators.

(2) Regulators nosaka sistēmas pieslēguma noteikumus elektroenerģijas ražotājiem un lietotājiem, kā arī pieslēguma maksas noteikšanas metodiku šā likuma 9. panta 2.¹ daļā minētajiem pieslēgumiem.

(3) Regulators uzrauga:

1) rīcību un metodes, ko sistēmas operators vai tirgus operators izmanto sistēmas sastrēgumu vadībai un pārslodzes novēršanai;

2) sistēmas operatora laika patēriņu pieslēgumu ierīkošanai un remontdarbu veikšanai;

3) grāmatvedības nodalīšanu atbilstoši šā likuma 38., 39. un 40.pantā noteiktajai kārtībai;

4) šā likuma 9.panta otrajā daļā noteikto sistēmas dalībnieku pieslēguma noteikumu izpildi;

5) *(izslēgts ar 10.10.2013. likumu).*

(4) Regulators pārrauga pārvades sistēmas operatora un elektroenerģijas sistēmas īpašnieka līgumiskās attiecības, ko pārvades sistēmas operators un elektroenerģijas sistēmas īpašnieks nodibina šajā likumā noteikto pienākumu izpildei. Regulators kā ārpusstiesas instance likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktajā kārtībā izšķir pārvades sistēmas operatora un elektroenerģijas sistēmas īpašnieka strīdus.

(5) Regulators ir tiesīgs veikt pārbaudes (arī bez iepriekšēja paziņojuma) pārvades sistēmas operatora un elektroenerģijas sistēmas īpašnieka telpās, lai uzraudzītu, kā tiek pildītas likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", šajā likumā un enerģētikas nozares speciālajos normatīvajos aktos noteiktās prasības.

(6) Pārvades sistēmas operators un elektroenerģijas sistēmas īpašnieks sniedz regulatoram tā pieprasīto informāciju par šajā likumā noteikto pienākumu izpildi regulatora noteiktajā laikā un kārtībā.

(7) *(Izslēgta ar 10.10.2013. likumu)*

(08.07.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013., 19.05.2016. un 14.07.2022. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2022.)

9.pants. Sistēmas darbība

(1) Sistēmas operators tā licences darbības zonā un termiņā ir atbildīgs par sistēmas darbību, apkalpošanu un drošumu, sistēmas vadību un attīstību, savienojumu ar citām sistēmām, kā arī par sistēmas ilglaicīgu spēju nodrošināt elektroenerģijas transportēšanu atbilstoši prognozētajam pieprasījumam.

(¹) Sistēmas operators atsevišķi uzskaita un savā tīmekļvietnē publicē informāciju par brīvajām sistēmas jaudām ražošanas un patēriņa pieslēgumu nodrošināšanai.

(2) Sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora noteiktajiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem, ja sistēmas dalībnieks izpilda sistēmas operatora noteiktās tehniskās prasības pieslēguma ierīkošanai. Pieslēguma maksa atbilst pamatotām attiecīgā sistēmas pieslēguma ierīkošanas izmaksām. Jauna sistēmas dalībnieka pieslēguma maksa neietver sistēmas attīstības izmaksas.

(¹) Sadales sistēmas operators sedz 50 procentus un galalietotājs 50 procentus no pieslēguma maksā ietvertajām būvdarbu izmaksām, un galalietotājs pilnā apmērā sedz pārējās ekonomiski pamatotās attiecīgā pieslēguma ierīkošanas izmaksas vienā no šīs daļas 1., 2. vai 3. punktā minētajiem gadījumiem:

1) pieslēguma spriegums nepārsniedz 400 voltus, un ievadaizsardzības aparāta strāvas lielums nepārsniedz 100 ampērus;

2) pieslēgums tiek ierīkots sistēmas operatora sistēmai, kurai pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju, un:

a) galalietotājs ievēro šā panta 2.⁵ daļā noteiktos pienākumus,

b) pieslēguma spriegums nepārsniedz 400 voltus,

c) ievadaizsardzības aparāta strāvas lielums pārsniedz 100 ampērus;

3) pieslēgums tiek ierīkots sistēmas operatora sistēmai, kurai pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju, un:

a) galalietotājs ievēro šā panta 2.⁵ daļā noteiktos pienākumus,

b) pieslēguma spriegums ir 6—20 kilovolti.

(²) *(Izslēgta ar 11.04.2024. likumu)*

(³) Kārtību, kādā finansē pieslēguma ierīkošanu aizsargātajam lietotājam, un ierobežojumus attiecībā uz aizsargātajiem lietotājiem piederošiem nekustamajiem īpašumiem nosaka Ministru kabinets.

(⁴) Elektroenerģijas ražotājs maksā attiecīgajam sistēmas operatoram maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu,

ja jaunu elektroenerģijas ražošanas iekārtu plānots pieslēgt elektroenerģijas pārvades sistēmai vai sadales sistēmai un pieslēdzamās elektroenerģijas ražošanas iekārtas jauda ir lielāka par 50 kilovatiem. Regulators nosaka metodiku, pēc kādas aprēķināma maksa par sistēmas jaudas rezervēšanu, kā arī kārtību, kādā šo maksu izlieto pieslēguma maksas segšanai. Elektroenerģijas ražotājs zaudē maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu, ja tā elektroenerģijas ražošanas iekārta netiek pieslēgta elektroenerģijas sistēmai no sistēmas operatora neatkarīgu iemeslu dēļ.

(2⁵) Galalietotājam, kurš saskaņā ar šā panta 2.¹ daļas 2. un 3. punktu un pieslēguma līguma noteikumiem sedzis 50 procentus no pieslēguma maksā ietvertajām būvdarbu izmaksām, ir pienākums pieslēguma līgumā noteiktajā termiņā uzsākt sistēmas pakalpojuma lietošanu, nesamazinot pieslēguma atļauto slodzi vismaz piecus gadus no pieslēguma līgumā noteiktās dienas, kurā tiek uzsākta sistēmas pakalpojuma lietošana ierīkotajā pieslēgumā. Ja galalietotājs nepilda šajā daļā noteiktos pienākumus, sistēmas operatoram ir tiesības pieprasīt un galalietotājam ir pienākums atmaksāt operatora segto būvdarbu izmaksu daļu saskaņā ar pieslēguma līguma noteikumiem.

(2⁶) Šā panta 2.¹ daļā noteikto pieslēguma maksā ietverto būvdarbu izmaksu segšanas kārtību nepiemēro un galalietotājs pilnā apmērā sedz ekonomiski pamatotās attiecīgā pieslēguma ierīkošanas izmaksas, ja:

- 1) galalietotājs nevēlas piemērot šā panta 2.¹ daļā minēto izmaksu segšanas kārtību;
- 2) ierīko rezerves pieslēgumu;
- 3) ierīko pagaidu pieslēgumu;
- 4) galalietotājs ievieš elektroenerģijas ražošanas iekārtas un atbilstoša pieslēguma nodrošināšanai nepieciešama sistēmas operatora elektroietaišu pārbūve;
- 5) sistēmas operators un galalietotājs ir vienojušies, ka pieslēguma ierīkošanai nepieciešamo būvdarbu veicēju izvēlas galalietotājs.

(2⁷) Pieslēguma ierīkošanai nepieciešamo būvdarbu izmaksu daļu, kuru saskaņā ar šā panta 2.¹ daļu sedz sadales sistēmas operators, tas iekļauj elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu veidojošajās izmaksās.

(3) Galalietotājam Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir tiesības iesniegt pieteikumu par speciālu pieslēgumu pārvades sistēmai vai esošā pārvades sistēmas pieslēguma jaudas palielināšanu, ja šā lietotāja elektroenerģijas patēriņš pēc pieslēguma ierīkošanas pieaugs ne mazāk par 100 000 megavatstundām gadā vai ar pieslēguma nominālo jaudu ne mazāku kā 50 megavati. Ministru kabinets nosaka vienotus speciālā pieslēguma noteikumus, paredzot galalietotāja pieteikuma iesniegšanas un izskatīšanas kārtību, pieslēguma ierīkošanas kārtību un nepieciešamās galalietotāja garantijas par pieslēguma izmantošanu, kā arī izskata galalietotāju pieteikumus par speciālu pieslēgumu pārvades sistēmai vai esošā pārvades sistēmas pieslēguma jaudas palielināšanu un katrā konkrētajā gadījumā atsevišķi lemj par speciālu pieslēguma nosacījumu piemērošanu.

(4) Sistēmas operatoram ir tiesības atteikt pieslēgumu attiecīgai sistēmai, ja tās tīklu jauda nav pietiekama. Atteikuma pamatojumu sistēmas operators sniedz rakstveidā 30 dienu laikā pēc sistēmas dalībnieka iesnieguma saņemšanas.

(4¹) Sistēmas operatoram ir tiesības no elektroenerģijas sistēmas bez brīdinājuma atslēgt elektroenerģijas ražošanas iekārtas, kuras pieslēgtas elektroenerģijas sistēmai bez sistēmas operatora atļaujas vai pārsniedz sistēmas operatora atļauto elektroenerģijas ražošanas jaudu.

(5) Sistēmas operators septiņu darba dienu laikā informē regulatoru par katru gadījumu, kad tirgus dalībniekam atteikta pieeja sistēmai, un par pasākumiem, kas nepieciešami, lai uzlabotu sistēmu un palielinātu tās jaudu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 10.10.2013., 19.05.2016., 30.01.2020., 14.07.2022., 14.07.2022. un 11.04.2024. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2024.)

IV nodaļa Pārvade

10.pants. Pārvades sistēma

Pārvades sistēma ietver savstarpēji savienotus tīklus un iekārtas, tajā skaitā starpvalstu savienojumus, kuru

spriegums ir 110 un vairāk kilovoltu un kuri tiek izmantoti pārvadei līdz attiecīgajai sadales sistēmai vai lietotājiem. Pārvades sistēma ir elektroenerģijas sistēmas īpašnieka vai pārvades sistēmas operatora īpašums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

11.pants. Pārvades sistēmas operators

(1) Latvijā darbojas viens pārvades sistēmas operators, un tā licences darbības zona ir visa Latvijas teritorija.

(2) Pārvades sistēmas operators var piedalīties elektroenerģijas tirdzniecībā tikai tad, ja tas nodrošina pēdējo garantēto piegādi šā likuma 34.pantā noteiktajos gadījumos vai ja elektroenerģijas vai jaudas pirkšana un pārdošana ir nepieciešama sistēmas balansēšanai, palīgpakalpojumu pirkšanai, elektroenerģijas transportēšanas zudumu segšanai, pārvades sistēmas operatora paša patēriņam, vai ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Piedaloties elektroenerģijas tirdzniecībā, pārvades sistēmas operators rīkojas, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras, izņemot gadījumus, kad sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija, pārvades sistēmas operators darbojas saskaņā ar Tīkla kodeksa noteikumiem.

(3) Pārvades sistēmas operators nodrošina tās ierobežotas pieejamības informācijas aizsardzību, kuru tas, pildot savus pienākumus, ir saņēmis no sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 10.10.2013. un 06.11.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

11.¹ pants. Pārvades sistēmas operatora sertificēšana un apstiprināšana

(1) Regulators sertificē pārvades sistēmas operatoru:

- 1) ja ir saņēmis pārvades sistēmas operatora iesniegumu;
- 2) pēc savas iniciatīvas šajā likumā noteiktajos gadījumos;
- 3) pēc argumentēta Eiropas Komisijas pieprasījuma.

(2) Pārvades sistēmas operators atbilst sertificēšanas prasībām, ja ir izpildījis visus šajā daļā minētos nosacījumus:

- 1) ievēro šā likuma 12.panta otrajā daļā noteiktās neatkarības prasības;
- 2) tā rīcībā ir personāls, tehniskie un finanšu resursi, lai nodrošinātu šajā likumā noteikto pārvades sistēmas operatora pienākumu izpildi;
- 3) ir izstrādājis un ievēro šā likuma 15.¹ pantā noteikto pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu;
- 4) veic Eiropas Parlamenta un Padomes regulā Nr. 714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par regulas Nr. 1228/2003 atcelšanu pārvades sistēmas operatoram noteiktos pienākumus.

(3) Pārvades sistēmas operators iesniedz regulatoram elektroenerģijas sistēmas īpašnieka apliecinājumu par elektroenerģijas sistēmas īpašnieka spēju ievērot saistības, kas izriet no šā likuma 21.² panta.

(4) Regulators nosaka, kādi dokumenti un informācija ir jāiesniedz, lai apliecinātu šā panta otrās un trešās daļas prasību izpildi.

(5) Regulators četru mēnešu laikā pēc pārvades sistēmas operatora iesnieguma vai Eiropas Komisijas pieprasījuma saņemšanas izvērtē pārvades sistēmas operatora atbilstību šā panta otrajā daļā noteiktajām sertificēšanas prasībām un elektroenerģijas sistēmas īpašnieka apliecinājumu par elektroenerģijas sistēmas īpašnieka spēju ievērot saistības, kas izriet no šā likuma 21.² panta.

(6) Ja pārvades sistēmas operators neatbilst sertificēšanas prasībām vai elektroenerģijas sistēmas īpašnieks nespēj ievērot saistības, kas izriet no šā likuma 21.² panta, regulators pieņem lēmumu par atteikumu sertificēt pārvades sistēmas operatoru un nosaka pārvades sistēmas operatoram vai elektroenerģijas sistēmas īpašniekam

termiņu trūkumu novēršanai. Termiņu, kas pārvades sistēmas operatoram vai elektroenerģijas sistēmas īpašniekam nepieciešams trūkumu novēršanai, neieskaita šā panta piektajā daļā minētajā termiņā.

(7) Ja pārvades sistēmas operators atbilst sertifikācijas prasībām un elektroenerģijas sistēmas īpašnieks spēj ievērot saistības, kas izriet no šā likuma 21.² panta, regulators atzinumu par pārvades sistēmas operatora atbilstību šā panta otrajā daļā noteiktajām sertifikācijas prasībām un elektroenerģijas sistēmas operatora spēju ievērot saistības, kas izriet no šā likuma 21.² panta, kā arī ar atzinumu saistīto informāciju nosūta Eiropas Komisijai.

(8) Divu mēnešu laikā pēc tam, kad saņemts Eiropas Komisijas atzinums par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju, regulators pieņem lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju un apstiprina pārvades sistēmas operatoru. Lēmumu nosūta Eiropas Komisijai.

(9) Ja Eiropas Komisija, izvērtējot šā panta septītajā daļā minēto regulatora atzinumu un ar to saistīto informāciju, secina, ka pārvades sistēmas operators neatbilst sertifikācijas prasībām vai elektroenerģijas sistēmas īpašnieks nespēj ievērot tam noteiktās saistības, regulators triju mēnešu laikā pēc Eiropas Komisijas atzinuma saņemšanas pieņem lēmumu par atteikumu sertificēt pārvades sistēmas operatoru. Regulators nosaka pārvades sistēmas operatoram vai elektroenerģijas sistēmas īpašniekam termiņu trūkumu novēršanai, kā arī termiņu, kādā pārvades sistēmas operators atkārtoti iesniedz iesniegumu tā sertifikācijai.

(10) Pārvades sistēmas operators katru gadu regulatora noteiktajā kārtībā iesniedz ziņojumu par pārvades sistēmas operatora atbilstību sertifikācijas prasībām. Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks katru gadu regulatora noteiktajā kārtībā iesniedz ziņojumu par elektroenerģijas sistēmas īpašnieka spēju ievērot saistības, kas izriet no šā likuma 21.² panta. Regulators pēc šo ziņojumu izvērtēšanas var lemt par nepieciešamību sertificēt pārvades sistēmas operatoru saskaņā ar šā panta pirmās daļas 2.punktu.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

12.pants. Pārvades sistēmas operatora neatkarība

(1) Pārvades sistēmas operators ir kapitālsabiedrība, kas nošķirta no elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbībām un neietilpst vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta sastāvā. Ja pārvades sistēmas operatora īpašumā ir pārvades sistēma, tad pārvades sistēmas operators šā likuma izpratnē netiek uzskatīts par elektroenerģijas sistēmas īpašnieku un uz to neattiecas elektroenerģijas sistēmas īpašnieka tiesības un pienākumi.

(2) Lai nodrošinātu pārvades sistēmas operatora neatkarību, ievēro šādus nosacījumus:

1) pārvades sistēmas operatora kapitāla daļu turētājs nevar tiešā vai netiešā veidā būt elektroenerģijas sistēmas īpašnieka kapitāla daļu turētājs vai tādu komersantu kapitāla daļu turētājs, kuri veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbības;

2) persona, kas ieceļ pārvades sistēmas operatora padomes vai valdes locekļus, nevar tiešā vai netiešā veidā iecelt elektroenerģijas sistēmas īpašnieka padomes vai valdes locekļus vai tāda komersanta padomes vai valdes locekļus, kurš veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbības;

3) viena un tā pati persona nevar vienlaikus ieņemt pārvades sistēmas operatora padomes vai valdes locekļa amatu un padomes vai valdes locekļa amatu kapitālsabiedrībā, kas veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības vai sadales darbības.

(3) Regulators nosaka, kādi dokumenti un informācija ir iesniedzama, lai apliecinātu šā panta otrās daļas prasību izpildi.

(4) Pārvades sistēmas operators katru gadu iesniedz regulatoram tā noteiktajā kārtībā ziņojumu par savu atbilstību šā panta otrās daļas prasībām. Regulators pēc ziņojuma izvērtēšanas sniedz atzinumu par neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību. Regulatora atzinumā norādītos trūkumus pārvades sistēmas operators novērš regulatora noteiktajā termiņā. Ja nepieciešams, regulators lemj par nepieciešamību sertificēt pārvades sistēmas operatoru saskaņā ar šā likuma 11.¹ panta pirmās daļas 2.punktu.

(08.07.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

13.pants. Pārvades sistēmas operatora atbildība

(1) Pārvades sistēmas operators sniedz pārvades sistēmas pakalpojumus un nodrošina balansēšanu un stabilitāti

pārvades sistēmā. Šie pienākumi ir jāveic saskaņā ar taisnīguma, atklātības un vienlīdzības principiem, un to izpildes kārtību nosaka Tīkla kodeksā.

(2) Pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par balansēšanu pārvades sistēmā un balansēšanas aprēķiniem, kurus veic taisnīgā, atklātā un vienlīdzīgā veidā attiecībā uz visiem sistēmas dalībniekiem.

(3) Pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par elektroapgādes drošumu, elektroenerģijas ražošanas un starpvalstu savienojumu jaudu rezervēšanu un enerģijas plūsmu vadību, ņemot vērā elektroenerģijas apmaiņu ar citām savienotām pārvades sistēmām, nodrošinot pienācīgu pārvades tīkla jaudu un stabilu sistēmas darbību.

(4) Pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par iespējamo pārvades sistēmas sastrēgumu un pārslodzes novēršanu, ja sastrēgums vai pārslodze rodas paredzēto tirdzniecības darījumu rezultātā, kā arī par savstarpēji savienotās sistēmas stabilitāti un savietojamību ar ārvalstu elektroenerģijas sistēmām.

(5) Pārvades sistēmas operators ir tiesīgs ierobežot vai atteikt paredzētos tirdzniecības darījumus, ja citādi nav iespējams novērst pārvades ierobežojumus vai pārvades sistēmas pārslodzi un ir apdraudēta savstarpēji savienotās sistēmas stabilitāte. Tirdzniecības darījumus reģistrē, ierobežo un atsaka Tīkla kodeksā noteiktajā kārtībā, ievērojot taisnīguma, atklātības un vienlīdzības principus.

(6) Pārvades sistēmas operators, attīstot pārvades sistēmu, ir atbildīgs par jaunu pārvades infrastruktūras objektu plānošanu, būvniecību un nodošanu ekspluatācijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. un 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

13.¹ pants. Starpvalstu savienojumi un sadarbība

(1) Pārvades sistēmas operators sadarbojas ar Eiropas Ekonomikas zonas valstu pārvades sistēmu operatoriem, lai veicinātu iekšējā elektroenerģijas tirgus darbību, kā arī pārrobežu tirdzniecību un panāktu Eiropas Ekonomikas zonas pārvades sistēmas optimālu pārvaldību, koordinētu darbību un tehnisko attīstību.

(2) Pārvades sistēmas operators sekmē pasākumus, kas nodrošina optimālu sistēmas pārvaldību, un veicina elektroenerģijas biržu attīstību, starpvalstu savienojumu jaudas koordinētu sadali ar nediskriminējošām, uz elektroenerģijas tirgu vērstām metodēm, pienācīgu uzmanību veltot konkrētiem ieguvumiem, ko dod īsternīga piešķirumu netiešās izsoles, kā arī balansēšanas un rezerves jaudu mehānismu integrācijai.

(3) Pārvades sistēmas operators sadarbībā ar tās dalībvalsts attiecīgo iestādi vai iestādēm, ar kuru ir starpvalstu savienojums, ievieš koordinācijas un informācijas apmaiņas mehānismus, lai panāktu sistēmas drošumu atbilstoši sastrēgumu vadības un pārslodzes novēršanas nosacījumiem. Starpvalstu savienojumu sastrēgumu vadības un pārslodzes novēršanas nosacījumus reglamentē Tīkla kodekss.

(4) Regulators uzrauga starpvalstu savienojumu sastrēgumu vadības un pārslodzes novēršanas nosacījumu izpildi sadarbībā ar tās dalībvalsts attiecīgo iestādi vai iestādēm, ar kuru ir starpvalstu savienojums.

(5) Regulators uzrauga pārvades sistēmas operatora publicēto informāciju par starpvalstu savienojumiem, sistēmas izmantošanu un sistēmas jaudas sadalījumu lietotājiem, ņemot vērā to, ka neapkopota informācija uzskatāma par komercnoslēpumu.

(6) Pārvades sistēmas operators iekasē pārslodzes maksu un maksājumus, kas tiek veikti atbilstoši pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānismam.

(7) Regulators pārbauda šā panta sestajā daļā minētās maksas un maksājumu izmantošanu.

(8) Pamatotās izmaksas, kas saistītas ar šajā pantā minētajām darbībām, sedz pārvades sistēmas operators, un tās iekļauj pārvades sistēmas pakalpojumu tarifos.

(9) Pārvades sistēmas operatoram atļauts veikt balansēšanas elektroenerģijas apmaiņu ar Krievijas Federācijas pārvades sistēmas operatoru vai tirgotāju, izmantojot Krievijas Federācijas elektrotīklus, lai nodrošinātu elektroenerģijas balansu Latvijas elektroapgādes sistēmā un pārvades sistēmas drošumu un darbības stabilitāti līdz Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas sinhronizācijai ar kontinentālās Eiropas elektrotīkliem. Pārvades sistēmas operators nodrošina, ka no Krievijas Federācijas pārvades sistēmas operatora vai tirgotāja saņemtās balansēšanas elektroenerģijas apjoms nav lielāks par Krievijas Federācijas pārvades sistēmas operatoram vai tirgotājam nodoto balansēšanas elektroenerģijas apjomu.

(08.07.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.06.2023. likumu, kas stājas spēkā 06.07.2023.)

14.pants. Palīgpakalpojumi pārvades sistēmā

Pārvades sistēmas operators patstāvīgi sniedz palīgpakalpojumus, to skaitā balansēšanas pakalpojumus, vai tos pērk. Pārvades sistēmas operators pērk palīgpakalpojumus, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

15.pants. Elektroapgādes drošums ilgtermiņā

(1) Pārvades sistēmas operators sagatavo ziņojumu par pārvades sistēmas piegādes un patēriņa atbilstību un valsts elektroapgādes drošuma un nodrošinājuma ar ražošanas jaudām novērtējumu (turpmāk — novērtējuma ziņojums) laika periodam līdz 10 gadiem. Novērtējuma ziņojumā iekļauj elektroenerģijas un jaudu pieprasījuma prognozi vismaz turpmākajiem 10 gadiem, vērtējumu par attiecīgu piegādes un patēriņa atbilstību pārskata periodā un prognozi turpmākajiem 10 gadiem, informāciju par pārvades sistēmas atbilstību pieprasījumam, uzturēšanas kvalitāti, informāciju par būvējamām un plānotajām ražošanas jaudām, kā arī pasākumiem, kas tiek veikti maksimāla pieprasījuma gadījumā un viena piegādātāja vai vairāku piegādātāju iztrūkuma gadījumā.

(2) Pārvades sistēmas operators novērtējuma ziņojumu reizi gadā iesniedz ministrijai un regulatoram. Kārtību, kādā pārvades sistēmas operators izstrādā un iesniedz ministrijai un regulatoram novērtējuma ziņojumu, un prasības attiecībā uz novērtējuma ziņojuma saturu nosaka Ministru kabinets.

(3) Pārvades sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt un saņemt novērtējuma ziņojuma sagatavošanai nepieciešamo informāciju no visiem sistēmas dalībniekiem.

(4) Valsts elektroapgādes drošuma garantēšanai Latvijas teritorijā jebkurā brīdī pieejamo elektroenerģijas ražošanas jaudu summai jābūt tādai, lai nodrošinātu elektroenerģijas ražošanas apjomu, kas nav mazāks par 80 procentiem no 2012.gadā paredzamā kopējā patēriņa.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

15.¹ pants. Elektroapgādes sistēmas attīstība ilgtermiņā

(1) Regulators katru gadu apstiprina pārvades sistēmas operatora izstrādāto pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu un uzrauga tā izpildi.

(2) Regulators nosaka pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānā iekļaujamo informāciju un plāna iesniegšanas kārtību.

(2¹) Pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānā ietver informāciju vismaz par:

- 1) pārvades sistēmas infrastruktūras plānoto attīstību un attīstības mērķiem;
- 2) elektroenerģijas ražošanas un patēriņa prognozēm;
- 3) elektroenerģijas tirgus attīstības tendencēm nacionālā un reģionālā līmenī;
- 4) infrastruktūras ietekmi uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem;
- 5) pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu vidējās vērtības izmaiņu prognozi nākamajam regulatīvajam periodam.

(3) Pārvades sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt un saņemt pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plāna sagatavošanai nepieciešamo informāciju no visiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem.

(08.07.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013. un 23.11.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2024.)

16.pants. Pārvades sistēmas pakalpojumu tarifi

(1) Pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu (turpmāk — pārvades tarifi) nosaka regulators likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" paredzētajā kārtībā vai pārvades sistēmas operators saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja. Pārvades tarifu pirms to stāšanās spēkā publicē regulatora noteiktajā kārtībā.

(2) Pārvades tarifi nav atkarīgi no attāluma starp lietotāja un ražotāja atrašanās vietām. Ir pieļaujamas citas atšķirības tarifos, ja regulators tādas ir noteicis tarifu aprēķināšanas metodikā.

(3) Pārvades tarifos iekļauj atlīdzību elektroenerģijas sistēmas īpašniekam, kas nodrošina pienācīgu atdevi no pārvades sistēmas un no jauniem ieguldījumiem tajā, ja ieguldījumi veikti atbilstoši šā likuma 15.¹ pantā noteiktajam plānam.

(4) Pārvades sistēmas operators tarifu aprēķināšanas metodikā noteiktajā termiņā, kas nav īsāks par vienu mēnesi pirms nākamā tarifu perioda sākuma, iesniedz regulatoram jaunu tarifu projektu vai jaunu tarifu vērtību projektu esošā regulatīvā perioda ietvaros, ja kopējās pārvades sistēmas pakalpojuma sniegšanas prognozētās izmaksas nākamajam tarifu periodam sasniedz tarifu aprēķināšanas metodikā noteikto maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni.

(5) Regulators tarifu aprēķināšanas metodikā nosaka šā panta ceturtajā daļā minēto maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni.

(6) Pārvades sistēmas operators lietotājam (izņemot sadales sistēmas operatoru), kurš ierīko jaunu pieslēgumu pie pārvades sistēmas, var piemērot elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaidi laika periodā, kas nepārsniedz piecus gadus no sistēmas pakalpojuma līguma noslēgšanas dienas vai dienas, kad šajā līgumā izdarīti grozījumi saistībā ar jaunā pieslēguma ekspluatācijas uzsākšanu.

(7) Kritērijus to lietotāju noteikšanai, kuriem piemērojama elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaide, un kārtību, kādā pārvades sistēmas operators aprēķina un piemēro elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaidi, izstrādā pārvades sistēmas operators un apstiprina regulators.

(8) Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaides piemērošana nepalielina uz citiem pārvades sistēmas lietotājiem un elektroenerģijas ražotājiem attiecināmo izmaksu apmēru, kāds noteikts šā panta pirmajā daļā minētajā kārtībā pirms elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaides piemērošanas. Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaides vērtība visā tās piemērošanas periodā nedrīkst pārsniegt attiecīgā lietotāja samaksātās pieslēguma maksas apmēru.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011., 17.12.2014., 16.02.2023., 23.11.2023. un 11.04.2024. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2024.)

16.¹ pants. Pārvades sistēmas operatora izdevumu kompensēšana

Tirgus dalībnieki, kuri deklarē elektroenerģijas importu no Eiropas Ekonomikas zonā neietilpstošām valstīm vai elektroenerģijas eksportu uz Eiropas Ekonomikas zonā neietilpstošām valstīm, pirms tirdzniecības darījumu veikšanas noslēdz ar pārvades sistēmas operatoru līgumu, kurā attiecīgais tirgus dalībnieks apņemas segt pārvades sistēmas operatora izdevumus, tajā skaitā Eiropas Komisijas, asociācijas "Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls" un Eiropas pārvades sistēmas operatoru līgumos noteiktos maksājumus (perimetra maksu), kas saistīti ar elektroenerģijas importu no Eiropas Ekonomikas zonā neietilpstošām valstīm vai elektroenerģijas eksportu uz Eiropas Ekonomikas zonā neietilpstošām valstīm.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

16.² pants. Izolētas darbības testa veikšana

(1) Izolētas darbības testu pārvades sistēmas operators ir tiesīgs veikt individuāli savā licences darbības zonā vai vienlaikus ar citas tādas dalībvalsts, ar kuru ir starpvalstu savienojums, pārvades sistēmas operatoriem.

(2) Informāciju par plānoto izolētas darbības testa veikšanas laiku, datumu un ilgumu pārvades sistēmas operators publicē savā mājaslapā internetā un rakstveidā sniedz sadales sistēmas operatoriem ne vēlāk kā 30 dienas pirms izolētas darbības testa veikšanas.

(3) Lai nodrošinātu pārvades sistēmas darbības drošumu un stabilitāti, veicot izolētas darbības testu, pārvades sistēmas operators ir tiesīgs:

1) ierobežot vai atteikt paredzētos tirdzniecības darījumus vai noteikt kādus citus elektroenerģijas tirgus darbības ierobežojumus, ievērojot taisnīguma, atklātības un vienlīdzības principus;

2) veikt papildu palīgpakalpojumu iegādi.

(4) Pārvades sistēmas operators, veicot izolētas darbības testu, ievēro Tīkla kodeksā noteikto sistēmas vadības un lietošanas kārtību, ciktāl tās ievērošana neietekmē pārvades sistēmas drošību un stabilitāti.

(5) Pārvades sistēmas operators un sadales sistēmas operatori neatbild par zaudējumiem, kas izolētas darbības testa laikā radušies citām personām, tostarp elektroenerģijas tirgus dalībniekiem un sistēmas dalībniekiem, nejauša notikuma vai nepārvaramas varas apstākļos.

(6) Pamatotās izmaksas, kas saistītas ar šajā pantā minētajām darbībām, sedz pārvades sistēmas operators, un tās iekļauj pārvades tarifos.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

16.³ pants. Elektroenerģijas uzkrātuves pārvades sistēmā

(1) Pārvades sistēmas operatoram var piederēt elektroenerģijas uzkrātuve, un tas ir tiesīgs šo uzkrātuvi ekspluatēt, ja ir saņemta regulatora atļauja. Regulators izsniedz atļauju, ja ir saņēmis pārvades sistēmas operatora iesniegumu un šādus dokumentus:

1) apliecinājumu, ka elektroenerģijas uzkrātuve ir pilnībā integrēta tīkla komponente, vai

2) atklāta, pārredzama un nediskriminējoša iepirkuma rezultātus, saskaņā ar kuriem konstatēts, ka tirgus dalībnieki nespēj attiecīgo palīgpakalpojumu sniegt nepārtraukti, savlaicīgi un par samērīgu cenu, un apliecinājumu, ka elektroenerģijas uzkrātuve tiks izmantota, lai nodrošinātu pārvades sistēmas drošu, efektīvu un stabilu darbību, un netiks izmantota, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos.

(2) Regulators apstiprina pārvades sistēmas operatora izstrādātos iepirkuma nosacījumus.

(3) Regulators atļauju, kas izsniegta saskaņā ar šā panta pirmo daļu, kā arī ar atļauju saistīto informāciju nosūta Eiropas Komisijai un Enerģoregulatoru sadarbības aģentūrai.

(4) Vismaz reizi piecos gados regulators organizē publisku konsultāciju, lai izvērtētu nepieciešamību pārskatīt saskaņā ar šā panta pirmās daļas 2. punktu izsniegto atļauju. Ja regulators konstatē, ka tirgus dalībnieki spēj nodrošināt attiecīgā palīgpakalpojuma sniegšanu nepārtraukti, savlaicīgi un par samērīgu cenu, regulators pieņem lēmumu, ar kuru uzliek par pienākumu pārvades sistēmas operatoram ne vēlāk kā 18 mēnešu laikā pēc lēmuma pieņemšanas izbeigt elektroenerģijas uzkrātuves ekspluatāciju un pārdot šo uzkrātuvi.

(5) Šā panta ceturtā daļa neattiecas uz elektroenerģijas uzkrātuvi, kuru regulators atzinis par integrētu tīkla komponenti, ja ir ievēroti visi šādi nosacījumi:

1) elektroenerģijas uzkrātuve pieslēgta pārvades tīklam ne vēlāk kā divu gadu laikā pēc tam, kad saskaņā ar šā panta pirmās daļas 2. punktu izsniegta atļauja;

2) elektroenerģijas uzkrātuve tiek izmantota tikai pārvades tīkla drošas darbības atjaunošanai, ja šāds atjaunošanas pasākums sākas nekavējoties un beidzas, kad problēmu var novērst ar regulāru pārdispečēšanu;

3) elektroenerģijas uzkrātuve netiek izmantota, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos.

(6) Pamatotās izmaksas, kas saistītas ar elektroenerģijas uzkrātuves iegādi un ekspluatāciju, sedz pārvades sistēmas operators, un tās iekļauj pārvades sistēmas pakalpojumu tarifos.

(7) Pārvades sistēmas operatoram piederošas elektroenerģijas uzkrātuves izmantošanas noteikumus izstrādā pārvades sistēmas operators un apstiprina regulators.

(22.06.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.07.2023.)

Sadale

17.pants. Sadales sistēma

(1) Sadales sistēma ietver vidēja un zema sprieguma sadales tīklus un iekārtas, kuras izmanto elektroenerģijas piegādē lietotājiem un kurās spriegums ir zemāks par 110 kilovoltiem.

(2) Pieeja sadales sistēmai paredz arī pārvades sistēmas pakalpojumu izmantošanu Latvijas teritorijā.

18.pants. Sadales sistēmas operators

(1) Katra sadales sistēmas operatora licences darbības zonu nosaka regulators. Regulatoram ir tiesības grozīt jau izsniegtu licenču darbības zonas robežas.

(2) Sadales sistēmas operatoru licenču darbības zonu pārklāšanās nav pieļaujama.

(3) Sadales sistēmas operators var piedalīties elektroenerģijas tirdzniecībā, ja tas nodrošina pēdējo garantēto piegādi šā likuma 34.pantā noteiktajos gadījumos vai ja elektroenerģijas pirkšana un pārdošana ir nepieciešama elektroenerģijas zudumu segšanai sadales sistēmā vai sadales sistēmas operatora paša patēriņam.

(4) *(Izslēgta ar 18.09.2014. likumu)*

(5) Sadales sistēmas operators nodrošina tās ierobežotas pieejamības informācijas aizsardzību, kuru tas, pildot savus pienākumus, ir saņēmis no sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem.

(6) Sadales sistēmas operators, uzticot tirgotājam pēdējās garantētās piegādes veikšanu, ievēro atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013., 06.11.2013. un 18.09.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

19.pants. Sadales sistēmas operatora neatkarība

(1) Sadales sistēmas operators ir atsevišķa kapitālsabiedrība un ir nošķirts no elektroenerģijas ražošanas, pārvades un tirdzniecības darbībām. Sadales sistēmas operators, kas ietilpst vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta sastāvā, saziņā un sava zīmola veidošanā nodrošina, ka tā identitāte ir nošķirta no vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta tirdzniecības struktūras identitātes.

(2) Lai nodrošinātu sadales sistēmas operatora neatkarību, ievēro šādus nosacījumus:

1) sadales sistēmas operatora valdes locekļi nedrīkst iesaistīties vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta struktūrās, kas tieši vai netieši ikdienas darbībā ir atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un tirdzniecību;

2) sadales sistēmas operatora valdes locekļiem tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi no vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta un valdošā uzņēmuma pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami sadales sistēmas ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. Tas neliedz veidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu valdošā uzņēmuma ekonomisko un vadības uzraudzības tiesību aizsardzību attiecībā uz atdevi no sadales sistēmas operatora aktīviem. Valdošajam uzņēmumam ir atļauts apstiprināt sadales sistēmas operatora gada finanšu plānu vai tamlīdzīgus finanšu plānošanas dokumentus un noteikt vispārīgus ierobežojumus attiecībā uz sadales sistēmas operatora parādsaistībām, bet nav atļauts dot norādes attiecībā uz ikdienas darbību un lēmumiem par sadales sistēmas būvniecību un ierīkošanu vai modernizāciju, ja šīs būvniecības un ierīkošanas vai modernizācijas izmaksas nepārsniedz apstiprinātajā finanšu plānā vai tamlīdzīgos finanšu plānošanas dokumentos paredzētās izmaksas;

3) sadales sistēmas operators izstrādā atbilstības programmu, kurā noteikti konkrētu darbinieku pienākumi, kā arī pasākumi, kas veicami, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, un nodrošina pienācīgu minētās programmas ievērošanas kontroli. Sadales sistēmas operators katru gadu iesniedz regulatoram ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publicē regulatora noteiktajā kārtībā. Regulators pēc ziņojuma izvērtēšanas sniedz atzinumu par neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību. Regulatora atzinumā norādītos trūkumus sadales sistēmas operators novērš regulatora noteiktajā termiņā.

(3) Regulators nosaka, kādi dokumenti un informācija ir iesniedzama, lai apliecinātu šā panta otrās daļas prasību izpildi.

(4) Regulators nosaka šā panta otrās daļas 3.punktā minētā ziņojuma iesniegšanas, publicēšanas un izvērtēšanas kārtību.

(5) Šā panta prasības nav attiecināmas uz to sadales sistēmu operatoriem, kurām ir pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju, bet šiem operatoriem ir jānodrošina veicamo darbību grāmatvedības nodalīšana atbilstoši šā likuma 38., 39. un 40.panta prasībām un funkcionālā nodalīšana, ievērojot šādas minimālās prasības:

1) izveidojamas atsevišķas struktūrvienības, kas atbild par elektroenerģijas sadali un tirdzniecību un darbojas kā atsevišķas saimnieciskas vienības;

2) noslēdzami darba līgumi ar struktūrvienību vadītājiem, kuros norādīti precīzi un nepārprotami šo līgumu izbeigšanas iemesli;

3) sadales sistēmas struktūrvienību vadītājiem nav atļauts pildīt pienākumus, kas saistīti ar tirdzniecības struktūrvienības darbu, un otrādi;

4) iespēju robežās novēršama darbinieku rotācija starp struktūrvienībām.

(08.07.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.12.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2015. Sk. pārejas noteikumu 50.punktu)

19.¹ pants. Sadales sistēmas attīstība ilgtermiņā

(1) Regulators katru gadu apstiprina sadales sistēmas operatora, kura sistēmai ir pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju, izstrādāto sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu un uzrauga tā izpildi.

(2) Regulators nosaka sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānā iekļaujamo informāciju un plāna iesniegšanas kārtību.

(2¹) Sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānā ietver informāciju vismaz par:

1) sadales sistēmas infrastruktūras plānoto attīstību un attīstības mērķiem;

2) sadales sistēmas lietotāju nākotnes vajadzībām;

3) infrastruktūras ietekmi uz sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem;

4) sadales sistēmas pakalpojumu tarifu vidējās vērtības izmaiņu prognozi nākamajam regulatīvajam periodam.

(3) Sadales sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt un saņemt sadales sistēmas attīstības 10 gadu plāna sagatavošanai nepieciešamo informāciju no visiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem.

(30.01.2020. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.11.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2024.)

20.pants. Sadales sistēmas pakalpojumu tarifi

(1) Sadales sistēmas pakalpojumu tarifu (turpmāk — sadales tarifi) nosaka regulators likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" paredzētajā kārtībā vai sadales sistēmas operators saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja. Sadales tarifu pirms to stāšanās spēkā publicē regulatora noteiktajā kārtībā.

(2) Sadales sistēmas pakalpojumu tarifu atšķirības ir pieļaujamas starp sprieguma, jaudas, elektroenerģijas patēriņa, tīklā nodotās elektroenerģijas līmeņiem vai elektroenerģijas lietotāja profiliem, ja tās ir ekonomiski pamatotas un visiem attiecīgā līmeņa grupas lietotājiem vienādas.

(3) Sadales sistēmas operators, kura sistēmai ir pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju, tarifu aprēķināšanas metodikā noteiktajā termiņā, kas nav īsāks par vienu mēnesi pirms nākamā tarifu perioda sākuma, iesniedz regulatoram jaunu tarifu projektu vai jaunu tarifu vērtību projektu esošā regulatīvā perioda ietvaros, ja kopējās sadales sistēmas pakalpojuma sniegšanas prognozētās izmaksas nākamajam tarifu periodam sasniedz tarifu aprēķināšanas

metodikā noteikto maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni.

(4) Regulators tarifu aprēķināšanas metodikā nosaka šā panta trešajā daļā minēto maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni 12 mēnešu periodā sadales sistēmas pakalpojumu tarifu komponentei, kas nav saistīta ar patērētās elektroenerģijas apjomu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.07.2022. un 23.11.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2024.)

21.pants. Sadales sistēmas operatora īpašums

(Izslēgts ar 17.12.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

V¹ nodaļa **Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks**

(Nodaļa 08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

21.¹ pants. Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks

(1) Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks ir atsevišķa kapitālsabiedrība vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta sastāvā un ir nošķirts no elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbībām.

(2) Lai nodrošinātu elektroenerģijas sistēmas īpašnieka neatkarību, ievēro šādus nosacījumus:

1) elektroenerģijas sistēmas īpašnieka valdes locekļi nevar vienlaikus ieņemt amatu vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta struktūrās, kas ikdienas darbībā tieši vai netieši ir atbildīgas par elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbībām;

2) elektroenerģijas sistēmas īpašnieks izmanto tikai tādas vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta pakalpojumus, kas nodrošina tās komerciālās informācijas konfidencialitāti, kuru elektroenerģijas sistēmas īpašnieks, pildot savus pienākumus, ir saņēmis no elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem;

3) elektroenerģijas sistēmas īpašniekam tiek nodrošinātas tiesības pieņemt lēmumus neatkarīgi no vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta.

(3) Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks izstrādā atbilstības programmu, kurā noteikti konkrētu darbinieku pienākumi, kā arī pasākumi, kas veicami, lai nepieļautu nevienlīdzīgu attieksmi, un nodrošina pienācīgu minētās programmas ievērošanas kontroli. Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks iesniedz regulatoram ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publicē regulatora noteiktajā kārtībā. Regulators pēc ziņojuma izvērtēšanas sniedz atzinumu par neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību. Regulatora atzinumā norādītos trūkumus elektroenerģijas sistēmas īpašnieks novērš regulatora noteiktajā termiņā.

(4) Regulators nosaka, kādi dokumenti un informācija ir iesniedzama, lai apliecinātu šā panta otrās un trešās daļas prasību izpildi.

(5) Regulators nosaka šā panta trešajā daļā minētā ziņojuma iesniegšanas, publicēšanas un izvērtēšanas kārtību.

(6) Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks maksā valsts nodevu par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktajā kārtībā.

(7) Valsts nodevu par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu elektroenerģijas sistēmas īpašnieks maksā no saviem ieņēmumiem par pārvades sistēmas aktīvu iznomāšanu pārvades sistēmas operatoram iepriekšējā kalendāra gadā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016. Sestā un septītā daļa stājas spēkā 01.07.2016. Sk. pārejas noteikumu 63. punktu)

21.² pants. Elektroenerģijas sistēmas īpašnieka atbildība

(1) Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks sadarbojas ar pārvades sistēmas operatoru, sniedz tam pārvades sistēmas operatora pienākumu veikšanai nepieciešamo informāciju un neizpauž ierobežotas pieejamības informāciju

citām vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta struktūrām.

(2) Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks finansē ieguldījumus pārvades sistēmā, par kuriem lemj pārvades sistēmas operators un kurus apstiprina regulators. No šādiem ieguldījumiem finansētie tīkli un iekārtas kļūst par pārvades sistēmas daļu un ir elektroenerģijas sistēmas īpašnieka īpašums.

(3) Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks nodrošina finansējumu pārvades sistēmas darbībai un attīstībai, izņemot šā panta ceturtajā daļā minētos ieguldījumus.

(4) Elektroenerģijas sistēmas īpašnieks un pārvades sistēmas operators atsevišķos gadījumos, iepriekš saskaņojot ar regulatoru, var vienoties, ka ieguldījumus pārvades sistēmā finansē pārvades sistēmas operators. Ja ieguldījumus finansē pārvades sistēmas operators, tad no šādiem ieguldījumiem finansētie tīkli un iekārtas kļūst par pārvades sistēmas daļu un ir pārvades sistēmas operatora īpašums.

VI nodaļa Jaunu jaudu ieviešana

22. pants. Ražošanas jaudu palielināšana, atjaunošana un elektroenerģijas ražošanas iekārtu ieviešana

(1) Ražošanas jaudu palielināšanai, atjaunošanai un jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas ieviešanai nepieciešama biroja atļauja, ja elektroenerģijas ražošanas iekārtu ar jaudu, kas ir vienāda vai pārsniedz 500 kilovatus, paredzēts pievienot pārvades sistēmai vai sadales sistēmai. Ražošanas jaudu palielināšanai un jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas ieviešanai biroja atļauja nav nepieciešama, ja elektroenerģijas ražošanas iekārtu ar jaudu līdz 500 kilovatiem paredzēts pievienot sadales sistēmai. Elektroenerģijas ražotājs šādā gadījumā vēršas ar iesniegumu pie sadales sistēmas operatora atbilstoši sistēmas pieslēguma noteikumos noteiktajai kārtībai.

(2) Prasības, kas izpildāmas, lai saņemtu šā panta pirmajā daļā minēto atļauju, kā arī atļaujas izsniegšanas, pārreģistrēšanas, atcelšanas un derīguma termiņa pagarināšanas kārtību, valsts kontā iemaksājamās drošības naudas apmēru, tās samaksas un atmaksas kārtību un kritērijus atļaujas izsniegšanas atteikšanai nosaka Ministru kabinets.

(3) Sadales sistēmas operators līdz attiecīgā gada 30. aprīlim apkopo, sniedz Ministrijai un publicē savā tīmekļvietnē informāciju par iepriekšējā gadā savā licences darbības zonā kopējo ierīkoto elektroenerģijas ražošanas iekārtu pieslēgumu skaitu un atļauto elektroenerģijas ražošanas jaudu katrā no elektroenerģijas ražošanas veidiem.

(4) Sistēmas operators, publicējot šā panta trešajā daļā noteikto informāciju, ievēro šādus nosacījumus:

1) publicējot informāciju par fiziskajām personām, sistēmas operators nenorāda fiziskās personas datus un elektroenerģijas ražošanas iekārtu uzstādīšanas vietas adresi;

2) publicējot informāciju par juridiskajām personām, sistēmas operators norāda juridiskās personas nosaukumu, juridisko adresi, reģistrācijas numuru un elektroenerģijas ražošanas iekārtu uzstādīšanas vietas adresi.

(14.07.2022. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.06.2023. un 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

22.¹ pants. Vēja elektrostaciju maksājumi vietējās kopienas attīstībai

(1) Elektroenerģijas ražotājs, kura vēja elektrostacija atrodas Latvijas Republikas teritorijā, iekšējos jūras ūdeņos, teritoriālajā jūrā vai ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā un kuras uzstādītā jauda ir vienāda ar vienu megavatu vai lielāka par to, veic vēja elektrostācijas maksājumus vietējās kopienas attīstībai par katras iekārtas uzstādīto kopējo jaudu.

(2) Ministru kabinets nosaka šā panta pirmajā daļā paredzēto maksājumu apmēru, to maksāšanas un uzraudzības kārtību, termiņus, kā arī maksājumu izmantošanas mērķus.

(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

23.pants. Konkurss

(1) Ja no šā likuma 15.pantā minētā pārvades sistēmas operatora sagatavotā novērtējuma ziņojuma izriet, ka valsts elektroapgādes drošumu apdraud ražošanas jaudu nepietiekamība Latvijā vai ārpus tās un ir nepieciešams steidzami ieviest jaunas elektroenerģijas ražošanas jaudas, lai ievērotu šā likuma 15.panta ceturtajā daļā noteiktās prasības, bet jaudu iztrūkumu nav izdevies kompensēt šā likuma 22.pantā noteiktajā kārtībā, pārvades sistēmas operators informē ministriju par nepieciešamību ieviest jaunas elektroenerģijas ražošanas jaudas vai rekonstruēt esošās iekārtas, lai palielinātu to jaudu.

(2) Pamatojoties uz šā panta pirmajā daļā minēto pārvades sistēmas operatora sniegto informāciju un novērtējuma ziņojumu, ministrija ierosina izsludināt konkursu par jaunu ražošanas jaudu ieviešanu vai esošo iekārtu rekonstrukciju, lai palielinātu to jaudu.

(3) Lēmumu par konkursa izsludināšanu pieņem Ministru kabinets. Konkursa priekšmets ir ieviešamās ražošanas jaudas apmaksas.

(4) Lēmumā par konkursa izsludināšanu Ministru kabinets nosaka:

- 1) ieviešamās jaudas apjomu;
- 2) ieviešamās jaudas pieejamības nosacījumus;
- 3) jaudas ieviešanas termiņu;
- 4) ieviešamās jaudas apmaksas nosacījumus;
- 5) konkursa izsludināšanas termiņu;
- 6) pretendentiem izvirzāmās prasības;
- 7) pieteikumu izvērtēšanas kritērijus;
- 8) pieteikumu iesniegšanas un izvērtēšanas termiņu.

(5) Konkursu izsludina un organizē regulators, ievērojot šā panta ceturtajā daļā minētajā lēmumā noteikto. Konkurss izsludināms "Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī" ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms iesniegumu iesniegšanas termiņa beigām.

(6) Lēmumu par konkursa rezultātu pieņem Ministru kabinets.

(7) Ieviestās ražošanas jaudas apmaksu veic pārvades sistēmas operators, un šīs izmaksas tiek iekļautas pārvades tarīfos. Ieviestās ražošanas jaudas apmaksas izmaksas sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji. Šo izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

24.pants. Elektroenerģijas ražošana konkursa kārtībā ieviestajās ražošanas jaudās

(Izslēgts ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

25.pants. Līniju ierīkošana

(1) Lai elektroenerģijas transportēšanai ierīkotu starpvalstu savienojumu ar spriegumu 110 un vairāk kilovoltu, ir nepieciešama regulatora atļauja. Regulators nosaka objektīvus un vienlīdzīgus kritērijus, pēc kādiem tiks izsniegta atļauja starpvalstu savienojuma ierīkošanai, sevišķu uzmanību pievēršot:

- 1) Īpašajam ģeogrāfiskajam stāvoklim;
- 2) saprātīga līdzsvara uzturēšanai starp jauna starpvalstu savienojuma būvniecības izmaksām un galalietotāju ieguvumu;
- 3) esošo starpvalstu savienojumu efektīvai izmantošanai.

(2) Sadales sistēmas operatoram ir tiesības ierīkot sadales līniju savā licences darbības zonā.

(3) Citai personai, kura nav sadales sistēmas operators, ir tiesības ierīkot sadales līniju sadales sistēmas operatora licences darbības zonā gadījumos, kad līnija, kas tiek būvēta, ir:

- 1) tiešā līnija;
- 2) atsevišķa nekustamā īpašuma iekšējā līnija;
- 3) saules vai vēja elektrostacijas iekšējā līnija.

(4) Sadales sistēmas operatoram šā panta trešās daļas 2.punktā minētā līnija, ja tā atbilst Tīkla kodeksā noteiktajām tehniskajām prasībām, ir jāpieslēdz attiecīgai sadales sistēmai par pieslēguma maksu, kas noteikta atbilstoši šā likuma 9.panta otrajai vai 2.¹ daļai, un saskaņā ar regulatora noteiktiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. un 14.07.2022. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2022.)

26.pants. Tiešā līnija

(1) Ražotājam ir tiesības piegādāt elektroenerģiju lietotājiem vai saviem objektiem, izmantojot tiešās līnijas pieslēgumu.

(2) Atļauju tiešās līnijas pieslēguma ierīkošanai izsniedz regulators. Regulators nosaka objektīvus un vienlīdzīgus kritērijus, pēc kādiem tiks izsniegta atļauja tiešās līnijas pieslēguma ierīkošanai.

(3) Atļauju tiešās līnijas pieslēguma ierīkošanai izsniedz vai atsaka 30 dienu laikā pēc visu regulatora noteikto dokumentu saņemšanas.

VII nodaļa Elektroenerģijas ražošana un cenu noteikšana

26.¹ pants. Elektroenerģijas ražotāju reģistrēšana

(1) Elektroenerģijas ražotājam, kura darbību nepieciešams regulēt saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", ir tiesības uzsākt elektroenerģijas ražošanu, ja tas reģistrēts elektroenerģijas ražotāju reģistrā.

(2) Regulators nosaka elektroenerģijas ražošanas vispārējās atļaujas noteikumus, kas ir saistoši visiem elektroenerģijas ražotājiem, kuru darbību nepieciešams regulēt saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(3) Regulators veido elektroenerģijas ražotāju reģistru un nodrošina tā publisku pieejamību.

(4) Regulators nosaka elektroenerģijas ražotāju reģistrā iekļaujamās ziņas, elektroenerģijas ražotāju reģistrēšanas prasības un kārtību, kādā elektroenerģijas ražotājs nosūta paziņojumu par reģistrāciju (turpmāk — reģistrācijas paziņojums) vai paziņojumu par darbības izbeigšanu, reģistrācijas paziņojumā vai paziņojumā par darbības izbeigšanu ietveramo informāciju, kā arī kārtību, kādā elektroenerģijas ražotāju izslēdz no elektroenerģijas ražotāju reģistra un atkārtoti reģistrē.

(5) Ja elektroenerģijas ražošanas vispārējās atļaujas noteikumi pārkāpti atkārtoti, regulators var izslēgt elektroenerģijas ražotāju no elektroenerģijas ražotāju reģistra. Elektroenerģijas ražotājam ir tiesības atsākt elektroenerģijas ražošanu ne ātrāk kā pēc gada no dienas, kad elektroenerģijas ražotājs izslēgts no elektroenerģijas ražotāju reģistra, ja tas novērsis pārkāpumu, par kuru tika izslēgts no elektroenerģijas ražotāju reģistra, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nosūtījis regulatoram jaunu reģistrācijas paziņojumu un šajā likumā noteiktajā kārtībā atkārtoti reģistrēts elektroenerģijas ražotāju reģistrā.

(6) Ja regulators mēneša laikā no reģistrācijas paziņojuma saņemšanas dienas nav rakstveidā informējis reģistrācijas paziņojuma iesniedzēju par atteikumu to reģistrēt, uzskatāms, ka elektroenerģijas ražotājs ir reģistrēts.

(7) Reģistrācijas paziņojums tiek uzskatīts par iesniegtu dienā, kad regulators saņēmis visu tā noteikto

informāciju. Ja iesniegtajos dokumentos ietvertā informācija ir nepietiekama vai neprecīza, regulators ir tiesīgs pieprasīt papildinformāciju. Laiku no papildinformācijas pieprasīšanas līdz pieprasītās informācijas saņemšanai neieskaita šā panta sestajā daļā noteiktajā termiņā.

(8) Elektroenerģijas ražotājs var izbeigt elektroenerģijas ražošanu, ja tas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nosūtījis regulatoram paziņojumu par darbības izbeigšanu un ir izslēgts no elektroenerģijas ražotāju reģistra.

(08.07.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

27.pants. Elektroenerģijas cena

Elektroenerģijas cenu nosaka ražotāji, tirgotāji un lietotāji, savstarpēji vienojoties, izņemot šajā likumā paredzētos gadījumus. Cenu darījumiem elektroenerģijas biržā nosaka saskaņā ar šīs biržas reglamentu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

27.¹ pants. Tirgus ieņēmumu maksimālais apmērs

(1) Elektroenerģijas ražotāju reģistrā reģistrētajiem elektroenerģijas ražotājiem, kuri neražo elektroenerģiju no biometāna vai dabasgāzes, no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam piemēro pārdotās elektroenerģijas ieņēmumu maksimālo apmēru 0,180 *euro* par vienu kilovatstundu saskaņā ar Padomes 2022. gada 6. oktobra regulas (ES) 2022/1854 par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai 6. panta 1. punktu. Elektroenerģijas cena, kurai piemēro tirgus ieņēmumu maksimālo apmēru, ir elektroenerģijas biržas *Nord Pool AS* tīmekļvietnē publicētā Latvijas tirdzniecības apgabala mēneša cena elektroenerģijai, kura tiek tieši pārdota biržā attiecīgajā mēnesī, vai divpusējos elektroenerģijas tirdzniecības pārdošanas līgumos noteiktā cena, ņemot vērā elektroenerģijas tirdzniecības darījumam piesaistīto finanšu instrumentu izmaksas.

(2) Ieņēmumu daļu, kas pārsniedz šā panta pirmajā daļā noteikto tirgus ieņēmumu maksimālo apmēru (virsieņēmumus), šā panta pirmajā daļā minētie ražotāji iegulda savā uzņēmumā vai saistītā uzņēmumā, lai veicinātu investīcijas dekarbonizācijas tehnoloģijās, atjaunīgajos energoresursos un energoefektivitātē. Šādas ieguldījumu izmaksas attiecināmas, sākot no 2022. gada 1. decembra.

(3) Ja virsieņēmumi par elektroenerģiju, kas saražota koģenerācijas iekārtās, ir ietverti siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķinā, uz šādu ražotāju nav attiecināmas šā panta pirmās un otrās daļas prasības.

(4) Ja virsieņēmumi par saražoto elektroenerģiju ir novirzīti, lai finansētu galalietotājiem paredzētus atbalsta pasākumus elektroenerģijas izmaksu mazināšanai, uz šādu ražotāju nav attiecināmas šā panta pirmās un otrās daļas prasības.

(5) Šā panta pirmajā daļā minētais ražotājs nosaka virsieņēmumu apmēru, kas gūts no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam, ņemot vērā šā panta pirmajā daļā noteikto pārdotās elektroenerģijas ieņēmumu maksimālo apmēru, un līdz 2023. gada 15. augustam informē biroju par kopējo gūto virsieņēmumu apmēru, pārdotās elektroenerģijas apjomu un no tā gūtajiem ieņēmumiem, kā arī virsieņēmumu izlietojuma plānu, norādot izlietojuma mērķi un izpildes termiņu, kas nepārsniedz trīs gadus.

(6) Birojs mēneša laikā izskata elektroenerģijas ražotāja iesniegto informāciju un pārbauda tās patiesumu. Ja iesniegtajos dokumentos norādītā informācija ir nepietiekama, nepareiza vai neprecīza, birojs informē iesniedzēju par konstatētajām nepilnībām un nosaka termiņu trūkumu novēršanai. Ja nepieciešamā informācija netiek sniegta vai trūkumi nav novērsti, birojs ir tiesīgs neiesniegto informāciju pieprasīt sistēmas operatoram, elektroenerģijas tirgotājam vai citai privāto vai publisko tiesību personai.

(7) Ja birojs ir saņēmis visu nepieciešamo informāciju, tas mēneša laikā pieņem lēmumu par virsieņēmumu izlietojuma plāna atbilstību šā panta otrās daļas prasībām un paziņo to elektroenerģijas ražotājam. Pamatojoties uz saņemto informāciju un veiktajiem aprēķiniem, birojs var pieņemt lēmumu par virsieņēmumu ieskaitīšanu valsts budžetā, ja šā panta pirmajā daļā noteiktais ražotājs nav iesniedzis virsieņēmumu izlietojuma plānu vai birojs ir pieņēmis lēmumu par minētā plāna neatbilstību šā panta otrās daļas prasībām.

(8) Elektroenerģijas ražotājs, uz kuru attiecas šā panta trešajā vai ceturtajā daļā minētais izņēmums, līdz 2023. gada 15. augustam iesniedz birojā apliecinājumu par atbilstību attiecīgajam izņēmumam. Birojs mēneša laikā izskata elektroenerģijas ražotāja iesniegto informāciju un pārbauda tās patiesumu. Ja iesniegtajos dokumentos norādītā informācija ir nepietiekama, nepareiza vai neprecīza, birojs informē iesniedzēju par konstatētajām nepilnībām un nosaka termiņu trūkumu novēršanai. Ja nepieciešamā informācija netiek sniegta vai trūkumi nav novērsti, birojs ir tiesīgs neiesniegto informāciju pieprasīt sistēmas operatoram, elektroenerģijas tirgotājam vai citai privāto vai publisko tiesību personai.

(9) Ja birojs ir saņēmis visu nepieciešamo informāciju, tas mēneša laikā pieņem lēmumu par elektroenerģijas ražotāja atbilstību šā panta trešajā vai ceturtajā daļā minētajam izņēmumam un paziņo to elektroenerģijas ražotājam. Pamatojoties uz saņemto informāciju un veiktajiem aprēķiniem, birojs var pieņemt lēmumu par elektroenerģijas ražotāja neatbilstību šā panta trešajā vai ceturtajā daļā minētajiem izņēmumiem un šā panta pirmās un otrās daļas piemērošanu.

(10) Virsienēmumu izlietojuma plāna īstenošana uzsākama gada laikā pēc biroja lēmuma pieņemšanas par virsienēmumu izlietojuma plāna atbilstību šā panta otrās daļas prasībām. Birojs veic virsienēmumu izlietojuma plāna izpildes uzraudzību. Ja birojs konstatē, ka elektroenerģijas ražotājs gūtos virsienēmumus neizlieto saskaņā ar virsienēmumu izlietojuma plānu, birojs brīdina elektroenerģijas ražotāju par konstatēto neatbilstību un nosaka termiņu tās novēršanai. Ja pēc minētā termiņa birojs konstatē, ka elektroenerģijas ražotājs nav novērsis neatbilstības plāna izpildē, birojs mēneša laikā pieņem lēmumu par virsienēmumu ieskaitīšanu valsts budžetā.

(22.06.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.07.2023.)

28.pants. Elektroenerģijas ražošanas koģenerācijas stacijās, kuru uzstādītā elektriskā jauda nepārsniedz četrus megavatus

(1) *(Izslēgta ar 19.05.2016. likumu)*

(2) Kritērijus, pēc kādiem koģenerācijas stacijas tiek kvalificētas saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesību iegūšanai, obligātā iepirkuma un tā uzraudzības kārtību, elektroenerģijas cenas noteikšanas kārtību atkarībā no koģenerācijas stacijas elektriskās jaudas, izmantojamā kurināmā un tā izejvielām, obligātā iepirkuma izmaksu segšanas kārtību un kārtību, kādā var atcelt tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros un atteikties no šīm tiesībām, nosaka Ministru kabinets.

(3) Ja ražotājs vēlas izmantot saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesības un tā koģenerācijas stacija atbilst Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem, visu saražotās elektroenerģijas atlikumu, kas palicis pēc elektroenerģijas izlietošanas koģenerācijas stacijas vajadzībām, iepērk publiskais tirgotājs par šā panta otrajā daļā paredzētajā kārtībā noteikto cenu.

(4) *(Izslēgta ar 17.12.2014. likumu)*

(5) Publiskais tirgotājs atsevišķi uzskaita šā panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā iepirktās elektroenerģijas apjomu un izmaksas pa energoresursu veidiem.

(6) Ražotājs, kas izmanto saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesības, var jebkurā laikā atteikties no to izmantošanas, trīs mēnešus iepriekš par to paziņojot publiskajam tirgotājam.

(7) *(Izslēgta no 01.10.2016. ar 19.05.2016. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 06.11.2013., 17.12.2014., 30.11.2015., 19.05.2016., 30.01.2020., 14.07.2022. un 16.02.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.03.2023. Grozījums piektajā daļā par otrā, trešā, ceturta un piektā teikuma izslēgšanu stājas spēkā 01.05.2023. Sk. pārejas noteikumu 101. punktu)

28.¹ pants. Elektroenerģijas ražošanas koģenerācijas stacijās, kuru uzstādītā elektriskā jauda ir lielāka par četriem megavatiem

(1) *(Izslēgta ar 19.05.2016. likumu)*

(2) Kritērijus, pēc kādiem koģenerācijas stacijas tiek kvalificētas tiesību iegūšanai saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu, kārtību, kādā nosakāma maksa par uzstādīto elektrisko jaudu atkarībā no ražošanas tehnoloģijas, izmantojamā kurināmā un tā izejvielām, koģenerācijas stacijas uzstādītās elektriskās jaudas, un kārtību, kādā šī maksa veicama, kā arī kārtību, kādā var atcelt tiesības saņemt garantētu maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu un atteikties no šīm tiesībām, nosaka Ministru kabinets.

(2¹) Ražotājs, kas elektroenerģiju ražo koģenerācijas stacijā, kuras uzstādītā elektriskā jauda ir lielāka par četriem megavatiem, un kas līdz 2013.gada 31.decembrim ir izmantojis šā likuma 28.pantā noteiktajā kārtībā iegūtās tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, no 2014.gada 1.janvāra saņem garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu atbilstoši tiem pašiem nosacījumiem par darbības režīmu, termiņiem un jaudas komponentes aprēķinu, kādi uz koģenerācijas staciju attiecas līdz 2013.gada 31.decembrim.

(2²) Ražotājs, kas līdz 2013.gada 31.decembrim ir ieguvis tiesības elektroenerģiju, kas saražota koģenerācijas stacijā, kuras uzstādītā elektriskā jauda ir lielāka par četriem megavatiem, pārdot obligātā iepirkuma ietvaros, bet nav uzsācis elektroenerģijas pārdošanu publiskajam tirgotājam, ir tiesīgs saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu atbilstoši tiem normatīvo aktu nosacījumiem par darbības režīmu, termiņiem un jaudas komponentes aprēķinu, kādi uz koģenerācijas staciju attiekto, ja tā darbu būtu uzsākusi līdz 2013.gada 31.decembrim.

(3) Ja ražotājs vēlas izmantot tiesības saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu un tā koģenerācijas stacija atbilst Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem, garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu maksā publiskais tirgotājs šā panta otrajā daļā paredzētajā kārtībā.

(4) Publiskais tirgotājs atsevišķi uzskaita šā panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā veiktos maksājumus atsevišķi stacijām ar elektrisko jaudu 100 megavati vai lielāku un mazāku par 100 megavatiem, kā arī pa energoresursu veidiem.

(5) *(Izslēgta no 01.10.2016. ar 19.05.2016. likumu)*

(10.04.2008. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.2013., 30.11.2015., 19.05.2016., 23.11.2016., 30.01.2020. un 16.02.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.03.2023. Grozījums ceturtajā daļā par otrā, trešā, ceturtā un piektā teikuma izslēgšanu stājas spēkā 01.05.2023. Sk. pārejas noteikumu 101. punktu)

29.pants. Elektroenerģijas ražošana, izmantojot atjaunojamos energoresursus

(1) *(Izslēgta ar 19.05.2016. likumu)*

(2) *(Izslēgta ar 19.05.2016. likumu)*

(3) *(Izslēgta ar 19.05.2016. likumu)*

(4) Nosacījumus elektroenerģijas ražošanai, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī kritērijus ražotāju kvalifikācijai saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesību saņemšanai un atcelšanai un kārtību, kādā var atteikties no tām, elektroenerģijas cenas noteikšanas kārtību atkarībā no atjaunojamo energoresursu un kurināmā izejvielu veida, obligātā iepirkuma apjoma noteikšanas, īstenošanas un uzraudzības kārtību, obligātā iepirkuma apjoma izmaksu segšanas kārtību, kā arī pasākumus, lai veicinātu elektroenerģijas ražošanu no biomasas, nosaka Ministru kabinets.

(5) *(Izslēgta no 01.10.2016. ar 19.05.2016. likumu)*

(6) Ražotājs, kas izmanto saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesības, var jebkurā laikā atteikties no to izmantošanas, trīs mēnešus iepriekš par to paziņojot birojam, regulatoram un publiskajam tirgotājam.

(7) Šā panta ceturtās daļas, kā arī šā likuma 30.panta noteikumi neattiecas uz hidroelektrostacijām, kuru jauda ir lielāka par pieciem megavatiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 06.11.2013., 17.12.2014., 19.05.2016., 14.11.2019. un 30.01.2020. likumu, kas stājas spēkā 15.02.2020. Ceturtās daļas jaunā redakcija stājas spēkā 01.09.2020. Sk. pārejas noteikumu 90. punktu)

29.1 pants. Elektroenerģijas ražošana elektrostacijās ar uzstādīto elektrisko jaudu virs viena megavata, izmantojot biomasu vai biogāzi

(Izslēgts ar 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

29.2 pants. Izcelsmes apliecinājums

(1) Elektroenerģijas ražotājs, kurš elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamos energoresursus vai augstas efektivitātes koģenerāciju, var saņemt izcelsmes apliecinājumu par saražotās elektroenerģijas daudzumu, kas izteikts megavatstundās (MWh). Minimālais elektroenerģijas apjoms, par kuru izsniedz izcelsmes apliecinājumu, ir viena megavatstunda. Par katru saražotās elektroenerģijas vienību izsniedz ne vairāk kā vienu izcelsmes apliecinājumu.

(2) Izcelsmes apliecinājumu izsniedz pārvades sistēmas operators atbilstoši Eiropas Enerģijas izcelsmes apliecinājumu sistēmas prasībām par izcelsmes apliecinājumu izsniegšanu un izlietošanu.

(3) Izcelsmes apliecinājuma izsniegšanai augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtās saražotai elektroenerģijai primārās enerģijas ietaupījumu aprēķina saskaņā ar Ministru kabineta noteikto kārtību, kādā aprēķināms koģenerācijas staciju primārais energoresursu ietaupījums.

(4) Pārvades sistēmas operators informāciju par izsniegtajiem izcelsmes apliecinājumiem publicē savā mājaslapā internetā vai norāda vietu, kur šī informācija ir pieejama.

(5) Izcelsmes apliecinājumu var nodot citiem tirgus dalībniekiem 12 mēnešu laikā no brīža, kad ir saražots izcelsmes apliecinājumā norādītais elektroenerģijas apjoms.

(6) Tirgus dalībniekam ir pienākums informēt pārvades sistēmas operatoru par izcelsmes apliecinājuma nodošanu citam tirgus dalībniekam.

(7) Izcelsmes apliecinājumā norāda šādu informāciju:

- 1) energoresursus, no kuriem iegūta elektroenerģija, un ražošanas sākuma un beigu datumu;
- 2) tās iekārtas nosaukumu, atrašanās vietu, veidu, siltuma un elektrisko jaudu, kurā elektroenerģija saražota;
- 3) izcelsmes apliecinājuma izdošanas datumu, izdevēju valsti un unikālu identifikācijas numuru;
- 4) valsts atbalsta apmēru, valsts atbalsta mērķi, instrumentu un atbalsta shēmas numuru, ja enerģijas ražošanas vienība ir guvusi valsts atbalstu;
- 5) iekārtas ekspluatācijas uzsākšanas datumu.

(8) Izcelsmes apliecinājumā par augstas efektivitātes koģenerācijas procesā saražoto elektroenerģiju papildus šā panta septītajā daļā minētajam norāda šādu informāciju:

- 1) elektroenerģijas ražošanā izmantotā kurināmā veida zemāko siltumspēju;
- 2) līdz ar elektroenerģiju saražotās siltumenerģijas daudzumu un izmantojumu;
- 3) koģenerācijas iekārtas nominālo elektroenerģijas un siltumenerģijas efektivitāti;
- 4) augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzumu, uz ko attiecas apliecinājums;
- 5) primārās enerģijas ietaupījumu, kas aprēķināts saskaņā ar Ministru kabineta noteikto kārtību, kādā aprēķināms koģenerācijas staciju saražotās primārās enerģijas ietaupījums.

(9) Ja elektroenerģijas ražotājs neatbilst šā panta nosacījumiem vai nav sniedzis pārvades sistēmas operatoram izcelsmes apliecinājuma izsniegšanai nepieciešamo informāciju, pārvades sistēmas operators atsaka izcelsmes apliecinājuma izsniegšanu.

(10) Par tā elektroenerģijas ražotāja saražoto elektroenerģiju, kurš izmanto šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības, pārvades sistēmas operators izcelsmes apliecinājumu izsniedz publiskajam tirgotājam, pamatojoties uz publiskā tirgotāja pieprasījumu un sniegto izcelsmes apliecinājuma izsniegšanai nepieciešamo informāciju, ievērojot šādus nosacījumus:

- 1) publiskais tirgotājs saņem izcelsmes apliecinājumu par tādu saražotās elektroenerģijas apjomu, kādu tas iepircis no elektroenerģijas ražotāja saskaņā ar šā likuma 28., 29. vai 30. pantu;
- 2) publiskais tirgotājs saņem izcelsmes apliecinājumu par visu elektroenerģijas apjomu, kuru attiecīgais ražotājs saražojis koģenerācijas stacijā, izmantojot šā likuma 28.¹ pantā minētās tiesības.

(11) Publiskais tirgotājs atsevišķi uzskaita ieņēmumus par tādu izcelsmes apliecinājumu pārdošanu, kurus tas saņēmis, izmantojot šā panta desmitajā daļā minētās tiesības.

(12) Publiskais tirgotājs samazina šā likuma 28. panta piektajā daļā, 28.¹ panta ceturtajā daļā un 30. panta trešajā

daļā minētās izmaksas par to ieņēmumu daļu, kuru tas saņēmis par attiecīgā izcelsmes apliecinājuma pārdošanu, ievērojot šādus nosacījumus:

1) publiskais tirgotājs samazina šā likuma 28. panta piektajā daļā minētās izmaksas par to ieņēmumu daļu, kuru tas saņēmis, pārdodot izcelsmes apliecinājumu, kas saņemts par tādu saražotās elektroenerģijas daudzumu, kuru publiskais tirgotājs iepircis no elektroenerģijas ražotāja saskaņā ar šā likuma 28. pantu;

2) publiskais tirgotājs samazina šā likuma 30. panta trešajā daļā minētās izmaksas par to ieņēmumu daļu, kuru tas saņēmis, pārdodot izcelsmes apliecinājumu, kas saņemts par tādu saražotās elektroenerģijas daudzumu, kuru publiskais tirgotājs iepircis no elektroenerģijas ražotāja saskaņā ar šā likuma 29. un 30. pantu;

3) publiskais tirgotājs samazina šā likuma 28.¹ panta ceturtajā daļā minētās izmaksas par tāda izcelsmes apliecinājuma pārdošanu, kuru tas saņēmis saskaņā ar šā panta desmitās daļas 2. punktu.

(13) Pārvades sistēmas operators, lai kompensētu ar izcelsmes apliecinājuma izsniegšanu saistītās izmaksas, par izcelsmes apliecinājuma izsniegšanu var pieprasīt maksu, kuras aprēķināšanas kārtību tas izstrādā un publicē savā mājaslapā internetā.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020. Panta jaunā redakcija stājas spēkā 01.12.2020. Sk. pārejas noteikumu 73. punktu)

29.³ pants. Neapliecinātās elektroenerģijas izcelsmes sastāvs

Eiropas Enerģijas izcelsmes apliecinājumu sistēmas ietvaros pārvades sistēmas operators aprēķina neapliecinātās elektroenerģijas izcelsmes sastāvu. Pārvades sistēmas operators izstrādā neapliecinātās elektroenerģijas izcelsmes sastāva aprēķināšanas metodiku un publicē to savā mājaslapā internetā.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020. Panta stājas spēkā 01.12.2020. Sk. pārejas noteikumu 73. punktu)

30.pants. Saražotās elektroenerģijas pirkšana un pārdošana, izmantojot atjaunojamos energoresursus

(1) *(Izslēgta ar 17.12.2014. likumu)*

(1¹) Ja ražotājs vēlas izmantot elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesības un tā elektrostacija atbilst Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem, visu saražotās elektroenerģijas atlikumu, kas palicis pēc tās izlietošanas elektrostacijas vajadzībām, iepērk publiskais tirgotājs par šā likuma 29.panta ceturtajā daļā paredzētajā kārtībā noteikto cenu.

(2) To obligāti iepērkamā elektroenerģijas apjoma daļu, ko nesedz elektroenerģijas iepirkumi no šā panta 1.¹ daļā noteiktajiem ražotājiem, iepērk publiskais tirgotājs no jebkura ražotāja, kas ražo elektroenerģiju, izmantojot atjaunojamos energoresursus. Elektroenerģija no šiem ražotājiem tiek iepirkta pēc ekonomiskā pakāpeniskuma principa un saskaņā ar līgumu, kurā ražotājs un publiskais tirgotājs ir vienojušies par elektroenerģijas ražošanas režīmu, elektroenerģijas cenu un līguma darbības termiņu, kas nevar būt mazāks par pieciem un lielāks par 10 gadiem. Ekonomiskā pakāpeniskuma principa piemērošanas kārtību nosaka regulators.

(3) Publiskais tirgotājs atsevišķi uzskaita šā likuma 29. pantā un šā panta 1.¹ un otrajā daļā noteiktajā kārtībā iepirtās elektroenerģijas apjomu un izmaksas pa energoresursu veidiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 06.11.2013., 17.12.2014., 30.11.2015., 19.05.2016., 30.01.2020., 14.07.2022. un 16.02.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.03.2023. Grozījums trešajā daļā par otrā, trešā, ceturta un piektā teikuma izslēgšanu stājas spēkā 01.05.2023. Sk. pārejas noteikumu 101. punktu)

30.¹ pants. Elektroenerģijas neto uzskaites sistēma

(1) Elektroenerģijas neto uzskaites sistēma ir kārtība, kādā veicami maksājumi par elektroenerģiju, kas saņemta no sistēmas, un kādā sadales sistēmas operators veic ieskaitu par mājsaimniecības lietotāja objektā sistēmā nodoto un no tās saņemto elektroenerģiju. Ja saskaņā ar sistēmā nodotā un no tās saņemta elektroenerģijas apjoma aprēķinu mājsaimniecības lietotāja objekta pieslēguma ietvaros sadales sistēmas operatora tīklā ir nodots vairāk elektroenerģijas nekā saņemts, attiecīgo elektroenerģijas apjomu ieskaita nākamajā elektroenerģijas norēķinu periodā tā gada ietvaros, kurš sākas 1. martā un beidzas nākamā gada februāra pēdējā dienā. Elektroenerģijas neto uzskaites sistēmas norēķinu periods ir viens kalendāra mēnesis.

(1¹) Neto uzskaites sistēmas izmantošanai mājāsaimniecības lietotājs var pieteikties, ja sadales sistēmas operators ir izdevis atļauju elektroenerģijas ražošanas iekārtu pieslēgšanai paralēlam darbam ar sadales sistēmu.

(2) Objektam, kurā mājāsaimniecības lietotājs ražo elektroenerģiju patērēšanai paša vajadzībām (galapatēriņam), izmantojot mājāsaimniecībā uzstādītas elektroenerģijas ražošanas iekārtas ar darba spriegumu, kas nepārsniedz 400 voltus, un kopējo darba strāvu, kas vienfāzes vai trīsfāžu pieslēgumā nepārsniedz 16 ampērus, ir tiesības norēķinos par sistēmā nodoto un no sistēmas saņemto elektroenerģiju attiecīgajā objektā izmantot elektroenerģijas neto uzskaites sistēmu, ja ir ievēroti visi šādi nosacījumi:

1) sadales sistēmas operators izdevis atļauju elektroenerģijas ražošanas iekārtu pieslēgšanai paralēlam darbam ar sadales sistēmu attiecīgajā objektā;

2) elektroenerģija mājāsaimniecībā tiek ražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus;

3) elektroenerģija mājāsaimniecībā tiek ražota un patērēta viena sistēmas pieslēguma ietvaros.

(3) Mājāsaimniecības lietotājs ir atbildīgs par to, lai elektroenerģija tā objektos tiktu ražota, izmantojot tikai atjaunojamos energoresursus.

(4) Elektroenerģijas neto uzskaites sistēmu nepiemēro norēķiniem par saņemtajiem sistēmas pakalpojumiem vai citiem normatīvajos aktos noteiktajiem maksājumiem.

(5) Mājāsaimniecības lietotājam ir vienreizējas tiesības pāriet no elektroenerģijas neto uzskaites sistēmas uz elektroenerģijas neto norēķinu sistēmu.

(6) Sistēmas operators, kura sistēmai ir pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju, ir tiesīgs neto uzskaites sistēmas lietotājiem piemērot maksu par neto uzskaites sistēmas administrēšanu, lai kompensētu ar elektroenerģijas neto uzskaites sistēmas darbību saistītās izmaksas. Sistēmas operatora aprēķināto maksu apstiprina regulators.

(7) Neto uzskaites sistēmas piemērošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(14.07.2022. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2023. un 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

30.² pants. Atbalsts energoietilpīgiem apstrādes rūpniecības uzņēmumiem

(Izslēgts no 01.05.2023. ar 16.02.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.03.2023. Sk. pārejas noteikumu 101. punktu)

30.³ pants. Atbalsts enerģijas ražošanai, izmantojot atjaunojamos energoresursus

(Izslēgts ar 30.01.2020. likumu, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

30.⁴ pants. Atbalsta perioda ierobežojumi

(1) Kopējais atbalsta periods, summējot visu veidu atbalstu elektroenerģijas ražošanai, vienai elektrostacijai nepārsniedz 20 gadus.

(2) Kopējam atbalsta periodam sasniedzot 20 gadus, atbalsta izmaksu pārtrauc.

(3) Ministru kabinets izstrādā kārtību, kādā pārtrauc atbalsta izmaksu un Ministru kabineta noteiktā atbildīgā iestāde pieņem lēmumu par saskaņā ar šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantu piešķirto tiesību atcelšanu.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

30.⁵ pants. Elektroenerģijas neto norēķinu sistēma

(1) Elektroenerģijas neto norēķinu sistēma ir kārtība, kādā veicami maksājumi starp elektroenerģijas tirgotāju un no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvo lietotāju par šā aktīvā lietotāja objektos sistēmā nodoto un no sistēmas saņemto elektroenerģiju.

(2) Ja, veicot ieskaitu par no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvā lietotāja objektā, kurā tiek ražota elektroenerģija, pieslēguma ietvaros no sistēmas saņemtās elektroenerģijas vērtība ir mazāka nekā sistēmā nodotās elektroenerģijas vērtība, attiecīgo elektroenerģijas vērtību var ņemt vērā norēķinos par citā tā paša no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvā lietotāja objektā patērēto elektroenerģiju.

(3) No atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvajam lietotājam ir tiesības norēķinos par tā objektos sistēmā nodoto un no sistēmas saņemto elektroenerģijas apjomu izmantot elektroenerģijas neto norēķinu sistēmu, ja ir ievēroti visi šādi nosacījumi:

1) sadales sistēmas operators vismaz attiecībā uz vienu no lietotāja objektiem ir izdevis atļauju elektroenerģijas ražošanas iekārtu pieslēgšanai paralēlam darbam ar sadales sistēmu;

2) elektroenerģija objektos tiek ražota, izmantojot atjaunojamus energoresursus;

3) visus neto norēķinu sistēmā ietvertos sistēmas lietotāja objektus apkalpo viens elektroenerģijas tirgotājs un viens sistēmas operators.

(4) No atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvais lietotājs ir atbildīgs par to, lai elektroenerģija tā objektos tiktu ražota, izmantojot tikai atjaunojamus energoresursus.

(5) Elektroenerģijas neto norēķinu sistēmu nepiemēro norēķiniem par saņemtajiem sistēmas pakalpojumiem vai citiem normatīvajos aktos noteiktajiem maksājumiem, izņemot gadījumu, kad to pieprasa aktīvais lietotājs.

(6) Elektroenerģijas tirgotāji savos elektroenerģijas neto norēķinu sistēmas piedāvājumos iekļauj universālo neto norēķinu sistēmas pakalpojumu. Ministru kabinets nosaka universālā neto norēķinu sistēmas pakalpojuma nosacījumus un pakalpojuma piedāvājuma izteikšanas veidu, tostarp universālā neto norēķinu sistēmas pakalpojuma minimālo cenu un pieļaujamo aktīvā lietotāja saražotās elektroenerģijas pārpalikuma daudzumu 12 mēnešu laikā.

(7) Neto norēķinu sistēmas piemērošanas nosacījumus un kārtību nosaka Ministru kabinets.

(14.07.2022. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdaīti ar 16.02.2023. un 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

31.pants. Ražotāju izvēles tiesības

Ja ražotāja elektrostacija var vienlaikus pretendēt uz šā likuma 28., 28.¹, 29., 29.¹ un 30.pantā noteikto tiesību izmantošanu, ražotājs pēc paša izvēles var izmantot tikai vienas no minētajām tiesībām.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

31.¹ pants. Nodeva elektroenerģijas ražošanai piešķirtā valsts atbalsta izlietošanas uzraudzībai

(1) Elektroenerģijas ražošanai piešķirtā valsts atbalsta izlietošanas uzraudzības nodevas (turpmāk — uzraudzības nodeva) mērķis ir nodrošināt efektīvu piešķirtā valsts atbalsta izlietošanas uzraudzību.

(2) Uzraudzības nodevu maksā elektroenerģijas ražotājs, kurš saskaņā ar šā likuma 28., 29. vai 30. pantu pārdod elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai kurš saskaņā ar šā likuma 28.¹ pantu saņem maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

(3) Uzraudzības nodevas gada likme ir 0,40 *euro* par katru uzstādīto kilovatu.

(4) Šā panta trešajā daļā minēto uzraudzības nodevas likmi piemēro uzstādītajai elektriskajai jaudai, kas norādīta ar publisko tirgotāju un attiecīgo elektroenerģijas ražotāju noslēgtajā līgumā kārtējā kalendāra gada 1. janvārī.

(5) Uzraudzības nodevu administrē birojs.

(6) Uzraudzības nodevu šā panta otrajā daļā minētais elektroenerģijas ražotājs maksā par kārtējā kalendāra gada periodu, ņemot vērā šā panta trešajā daļā minēto likmi. Kalendāra gadā maksājamās uzraudzības nodevas summu sadala divās vienādās daļās. Pirmo daļu elektroenerģijas ražotājs maksā līdz kārtējā gada 1. aprīlim, otro — līdz 1. oktobrim. Uzraudzības nodevu iemaksā Valsts kasē atvērtajā valsts pamatbudžeta ieņēmumu kontā atbilstoši valsts budžeta ieņēmumu klasifikācijai ar tāda maksājumu pakalpojumu sniedzēja starpniecību, kuram ir tiesības sniegt maksājumu pakalpojumus Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma izpratnē.

(7) Uzraudzības nodevu piemēro proporcionāli par pilniem kalendāra mēnešiem līdz pēdējam kalendāra mēnesim, kurā šā panta otrajā daļā minētajam elektroenerģijas ražotājam ir spēkā šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības.

(8) Kalendāra gadā maksājamās uzraudzības nodevas summu precizē, ja mainījusies šā panta ceturtajā daļā minētā uzstādītā elektriskā jauda, veicot pēdējo maksājumu kalendāra gadā.

(9) Ja elektroenerģijas ražotājs šā panta sestajā daļā minētajā termiņā nav samaksājis uzraudzības nodevu, tam aptur valsts atbalsta izmaksu līdz brīdim, kad uzraudzības nodeva ir samaksāta. Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā aptur valsts atbalsta izmaksu.

(14.11.2019. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.01.2020. likumu, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

31.² pants. Elektroenerģijas ražotāju uzraudzība

(1) Ministru kabineta noteiktā atbildīgā iestāde organizē to elektroenerģijas ražotāju, kuri izmanto šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības, darbības uzraudzību un kontroli, nodrošinot pārkompensācijas novēršanu, pieņemot lēmumu par valsts atbalsta apturēšanu vai lēmumu par piešķirto tiesību atcelšanu, elektroenerģijas ražotāju nepamatoti vai nelikumīgi saņemtā valsts atbalsta atgūšanu, kā arī šā likuma 2. panta 2. punktā noteikto mērķu sasniegšanu. Elektrostaciju pārbaudei tiek pieaicināti attiecīgās jomas eksperti.

(2) Kontrolējot likumos un Ministru kabineta noteikumos elektroenerģijas ražotājiem noteikto prasību ievērošanu, tiek veiktas pārbaudes, tostarp arī attiecībā uz:

- 1) elektroenerģijas izlietojumu elektrostacijas vajadzībām (pašpatēriņu);
- 2) elektroenerģijas un siltumenerģijas izlietojumu koģenerācijas stacijas vajadzībām (pašpatēriņu);
- 3) elektrostaciju un koģenerācijas staciju aprīkojumu ar uzskaites mēraparātiem;
- 4) elektrostaciju un koģenerācijas staciju darbību un tās atbilstību elektroenerģijas obligātā iepirkuma vai garantētās maksas par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu nosacījumiem;
- 5) koģenerācijas elektrostacijas saražotās siltumenerģijas lietderīgu izlietojumu;
- 6) informācijas, tajā skaitā saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas uzskaites datu — ne retāk kā reizi dienā — un patērētā kurināmā uzskaites datu — ne retāk kā reizi mēnesī —, pārbaudi.

(3) Pārkāpumus, par kuriem atceļamas saskaņā ar šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantu piešķirtās tiesības uz valsts atbalstu, kā arī kārtību, kādā tās atceļamas, nosaka Ministru kabinets. Lemjot par piešķirto tiesību atcelšanu, vienlaikus izlemjams jautājums par pienākuma uzlikšanu elektroenerģijas ražotājam atmaksāt nepamatoti vai nelikumīgi saņemto valsts atbalstu. Elektroenerģijas ražotājam ir pienākums pierādīt līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei, ka tas, saņemot valsts atbalstu, ir ievērojis normatīvajos aktos noteiktās prasības atbalsta saņemšanai.

(4) Lēmuma apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

(5) Nosacījumus un metodiku elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem vai koģenerācijā nepamatoti vai nelikumīgi saņemtā valsts atbalsta atgūšanai nosaka Ministru kabinets.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020. Otrās daļas 5. punkta nosacījumi piemērojami ar 01.01.2021. Sk. pārejas noteikumu 74. punktu)

31.³ pants. Koģenerācijas elektrostacijas saražotās siltumenerģijas patēriņš

(1) Elektroenerģijas ražotājiem, kas izmanto šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības un koģenerācijas procesā ražo siltumenerģiju, ir pienākums nodrošināt siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu (lietderīga siltumenerģija).

(2) Lietderīgā siltumenerģija šā likuma izpratnē ir tāda siltumenerģija, kas koģenerācijas procesā saražota

ekonomiski pamatota siltumapgādes pieprasījuma apmierināšanai, nevis elektrostacijas pašpatēriņam. Par ekonomiski pamatotu pieprasījumu uzskata tādu pieprasījumu, kas nepārsniedz siltumapgādes vai dzesēšanas vajadzības un ko pretējā gadījumā atbilstoši tirgus nosacījumiem apmierinātu, izmantojot nevis koģenerāciju, bet citas enerģijas ražošanas metodes.

(3) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā tā noteiktā iestāde pārbauda lietderīgās siltumenerģijas izmantošanu, lai nodrošinātu atbilstību šajā likumā un Ministru kabineta noteikumos noteiktajiem valsts atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020. Pantā minētais pienākums attiecībā uz ražotājiem, kas izmanto šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības, piemērojams ar 01.01.2021. Sk. pārejas noteikumu 74. punktu)

31.⁴ pants. Elektroenerģijas ražotāju pārkompensācijas novēršana

(1) Ja elektroenerģijas ražotājs izmanto šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības, tā elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas norma kopējam atbalsta periodam nepārsniedz Ministru kabineta noteikto kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas līmeni, kas nav augstāks par deviņiem procentiem. Ja ražotājam pirms minēto tiesību piešķiršanas ir piešķirts cits atbalsts elektroenerģijas ražošanai, to ieskaita elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinā, turklāt šajā aprēķinā ieskaita periodu starp atbalsta periodiem.

(2) Aprēķinā iekļauj ieņēmumus, kas gūti no elektroenerģijas ražošanas, siltumenerģijas ražošanas, un ar siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu saistītos izdevumus, kā arī investīcijas un elektrostacijai piešķirto un faktiski saņemto atbalstu, tostarp investīciju atbalstu elektroenerģijas ražošanai. Aprēķinu veic, izmantojot Ministru kabineta noteiktās līmeņatzīmes vai faktiskos datus par elektrostacijas darbību un noteiktos gadījumos Ministru kabineta noteiktajai atbildīgajai iestādei piesaistot ārējo ekspertu.

(3) Kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas maksimālo likmi un līmeņatzīmes nosaka tādā apmērā, lai garantētu valsts atbalsta samērīgumu.

(4) Šā panta pirmajā un otrajā daļā minēto aprēķinu veikšanas kārtību un nosacījumus nosaka Ministru kabinets.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

31.⁵ pants. Elektrostacijas darbības vienotā tehnoloģiskā cikla princips

(1) Elektrostacijas darbības vienotā tehnoloģiskā cikla princips paredz, ka enerģija tiek ražota noteiktā tehnoloģiskajā procesā vienas elektrostacijas ietvaros, šo procesu nodrošina tās lietu kopībā ietilpstošas tehnoloģiski saistītas iekārtas un ierīces, un citas lietas, ko izmanto enerģijas ražošanai elektrostacijā un kas ir attiecīgā tehnoloģiskā procesa neatņemama sastāvdaļa.

(2) Ievērojot vienotā tehnoloģiskā cikla principu, piemēro:

1) šā likuma 28. panta trešās daļas un 30. panta 1.¹ daļas prasības attiecībā uz saražotās elektroenerģijas atlikuma pārdošanu;

2) šā likuma 31.³ panta prasības attiecībā uz koģenerācijas elektrostacijā saražotās siltumenerģijas patēriņu;

3) šā likuma 28. panta otrajā daļā un 29. panta ceturtajā daļā minēto elektroenerģijas cenas noteikšanas kārtību un 28.¹ panta otrajā daļā minēto garantētās maksas par uzstādīto elektrisko jaudu noteikšanas kārtību.

(3) Elektrostacijas darbības vienotā tehnoloģiskā cikla principa piemērošanas nosacījumus un kārtību izstrādā Ministru kabinets.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020. Pants stājas spēkā 01.01.2021. Sk. pārejas noteikumu 80. punktu)

VIII nodaļa Elektroenerģijas tirdzniecība

32.pants. Elektroenerģijas tirdzniecības pamatprincipi

(1) Ar elektroenerģijas tirdzniecību var nodarboties:

- 1) elektroenerģijas ražotājs, kas šajā likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts elektroenerģijas ražotāju reģistrā;
- 2) sadales sistēmas operators, kura sadales tīkliem pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju, ja ir ievērotas šā likuma 19.panta prasības;
- 3) elektroenerģijas tirgotājs, kas šajā likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts elektroenerģijas tirgotāju reģistrā un agregators, kas šajā likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts agregatoru reģistrā;
- 4) publiskais tirgotājs.

(2) *(Izslēgta ar 17.12.2014. likumu)*

(3) Elektroenerģijas tirgotāji un šā panta pirmās daļas 2.punktā minētie sadales sistēmas operatori savos māsaimniecību lietotājiem izteiktajos tirdzniecības pakalpojuma piedāvājumos iekļauj universālā pakalpojuma piedāvājumu. Tā nosacījumus un izteikšanas veidu nosaka Ministru kabinets.

(4) Regulators nosaka, kādu informāciju un cik lielā apjomā tirgotājs ietver galalietotājam izsniedzamajos rēķinos un informatīvajos materiālos.

(5) Kārtību, kādā lietotājiem piegādā elektroenerģiju un pārtrauc tās piegādi, tirgotāju, sistēmas operatoru, elektroenerģijas ražotāju un lietotāju tiesības un pienākumus elektroenerģijas piegādē, ražošanā un lietošanā, kā arī norēķinos par saņemtajiem pakalpojumiem un tirgotāju maiņas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(6) *(Izslēgta no 01.04.2014. ar 06.11.2013. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 08.07.2011., 06.11.2013., 17.12.2014., 19.05.2016. un 14.07.2022. likumu, kas stājas spēkā 02.08.2022.)

32.¹ pants. Elektroenerģijas tirgotāju reģistrēšana

(1) Elektroenerģijas tirgotājam, kura darbību nepieciešams regulēt saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", un publiskajam tirgotājam ir tiesības uzsākt elektroenerģijas tirdzniecību, ja tas reģistrēts elektroenerģijas tirgotāju reģistrā.

(2) Regulators nosaka elektroenerģijas tirdzniecības vispārējās atļaujas noteikumus, kas ir saistoši visiem elektroenerģijas tirgotājiem, kuru darbību nepieciešams regulēt saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(3) Regulators nosaka elektroenerģijas tirgotāju reģistrā iekļaujamās ziņas, elektroenerģijas tirgotāju reģistrēšanas prasības un kārtību, kādā elektroenerģijas tirgotājs nosūta reģistrācijas paziņojumu vai paziņojumu par darbības izbeigšanu, reģistrācijas paziņojumā vai paziņojumā par darbības izbeigšanu ietveramo informāciju, kā arī kārtību, kādā elektroenerģijas tirgotāju izslēdz no elektroenerģijas tirgotāju reģistra un atkārtoti reģistrē.

(4) Ja elektroenerģijas tirdzniecības vispārējās atļaujas noteikumi pārkāpti atkārtoti, regulators var izslēgt elektroenerģijas tirgotāju no elektroenerģijas tirgotāju reģistra. Elektroenerģijas tirgotājam ir tiesības atsākt elektroenerģijas tirdzniecību ne ātrāk kā pēc gada no dienas, kad elektroenerģijas tirgotājs izslēgts no elektroenerģijas tirgotāju reģistra, ja tas novērsis pārkāpumu, par kuru tika izslēgts no elektroenerģijas tirgotāju reģistra, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nosūtījis regulatoram jaunu reģistrācijas paziņojumu un šajā likumā noteiktajā kārtībā atkārtoti reģistrēts elektroenerģijas tirgotāju reģistrā.

(5) Regulators veido elektroenerģijas tirgotāju reģistru un nodrošina tā publisku pieejamību.

(6) Ja regulators mēneša laikā no reģistrācijas paziņojuma saņemšanas dienas nav rakstveidā informējis reģistrācijas paziņojuma iesniedzēju par atteikumu to reģistrēt, uzskatāms, ka elektroenerģijas tirgotājs ir reģistrēts.

(7) Reģistrācijas paziņojums tiek uzskatīts par iesniegtu dienā, kad regulators saņēmis visu tā noteikto informāciju. Ja iesniegtajos dokumentos ietvertā informācija ir nepietiekama vai neprecīza, regulators ir tiesīgs

pieprasīt papildinformāciju. Laiku no papildinformācijas pieprasīšanas līdz pieprasītās informācijas saņemšanai neieskaita šā panta sestajā daļā noteiktajā termiņā.

(8) Elektroenerģijas tirgotājs var izbeigt elektroenerģijas tirdzniecību, ja tas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nosūtījis regulatoram paziņojumu par darbības izbeigšanu un ir izslēgts no elektroenerģijas tirgotāju reģistra.

(08.07.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013., 17.12.2014. un 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

32.² pants. Agregatoru reģistrēšana

(1) Agregatoram ir tiesības uzsākt pieprasījuma reakcijas pakalpojuma nodrošināšanu, ja tas reģistrēts agregatoru reģistrā.

(2) Regulators nosaka pieprasījuma reakcijas pakalpojuma vispārējās atļaujas noteikumus, kas ir saistoši visiem agregatoriem.

(3) Regulators nosaka agregatoru reģistrā iekļaujamās ziņas, prasības attiecībā uz agregatoru reģistrēšanu un kārtību, kādā agregators nosūta reģistrācijas paziņojumu vai paziņojumu par darbības izbeigšanu, reģistrācijas paziņojumā vai paziņojumā par darbības izbeigšanu ietveramo informāciju, kā arī kārtību, kādā agregatoru izslēdz no agregatoru reģistra un atkārtoti reģistrē.

(4) Ja pieprasījuma reakcijas pakalpojuma vispārējās atļaujas noteikumi pārkāpti atkārtoti, regulators var izslēgt agregatoru no agregatoru reģistra. Agregatoram ir tiesības atsākt pieprasījuma reakcijas pakalpojuma sniegšanu ne agrāk kā pēc 12 mēnešiem no dienas, kad agregators tika izslēgts no agregatoru reģistra, ja tas ir novērsis pārkāpumu, par kuru tika izslēgts no šā reģistra, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nosūtījis regulatoram jaunu reģistrācijas paziņojumu un šajā likumā noteiktajā kārtībā atkārtoti reģistrēts agregatoru reģistrā.

(5) Regulators veido agregatoru reģistru un nodrošina tā publisku pieejamību.

(6) Ja regulators mēneša laikā no reģistrācijas paziņojuma saņemšanas dienas nav rakstveidā informējis reģistrācijas paziņojuma iesniedzēju par atteikumu to reģistrēt, uzskatāms, ka agregators ir reģistrēts.

(7) Reģistrācijas paziņojums tiek uzskatīts par iesniegtu dienā, kad regulators saņēmis visu tā noteikto informāciju. Ja iesniegtajos dokumentos ietvertā informācija ir nepietiekama vai neprecīza, regulators ir tiesīgs pieprasīt papildinformāciju. Laiku no papildinformācijas pieprasīšanas dienas līdz pieprasītās informācijas saņemšanas dienai neieskaita šā panta sestajā daļā noteiktajā termiņā.

(8) Agregators var izbeigt pieprasījuma reakcijas pakalpojuma sniegšanu, ja tas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir nosūtījis regulatoram paziņojumu par darbības izbeigšanu un ir izslēgts no elektroenerģijas tirgotāju reģistra.

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016. Panta stājas spēkā 01.01.2019. Sk. pārejas noteikumu 65. punktu)

33.pants. Publiskais tirgotājs

(1) Latvijas teritorijā darbojas viens publiskais tirgotājs.

(2) Publiskajam tirgotājam ir šādi pienākumi:

1) iepirkt koģenerācijas stacijās saražoto elektroenerģiju šā likuma 28.pantā noteiktajā kārtībā;

2) iepirkt elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, šā likuma 29. un 30.pantā noteiktajā kārtībā;

3) maksāt garantēto maksu par uzstādīto elektrisko jaudu šā likuma 28.¹ un 29.¹ pantā noteiktajā kārtībā;

4) *(izslēgts no 01.05.2023. ar 16.02.2023. likumu. Sk. pārejas noteikumu 101. punktu);*

5) saņemt izcelsmes apliecinājumu par tā elektroenerģijas ražotāja saražoto elektroenerģiju, kurš izmanto šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības, ievērojot šā likuma 29.² panta nosacījumus.

(3) Publiskais tirgotājs, vienojoties ar ražotāju par elektroenerģijas cenu, var iepirkt elektroenerģiju no ražotāja, kas to pārdod šā likuma 28., 29. un 30.pantā noteiktajā kārtībā, ja elektroenerģija ražotāja elektrostacijā vai koģenerācijas stacijā saražota virs ražotājam obligātā iepirkuma ietvaros piešķirtā elektroenerģijas iepirkuma apjoma kalendāra gadā.

(4) *(Izslēgta no 01.01.2024. ar 16.02.2023. likumu. Sk. pārejas noteikumu 102. punktu)*

(5) *(Izslēgta no 01.01.2024. ar 16.02.2023. likumu. Sk. pārejas noteikumu 102. punktu)*

(6) Ar elektroenerģijas obligāto iepirkumu un ar garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu saistīto publiskā tirgotāja izmaksu pārsniegumu pār ieņēmumiem visā darbības periodā, kas veidojas no darbības elektroenerģijas obligātā iepirkuma ietvaros, ieskaitot pievienotās vērtības nodokli, sedz no valsts budžeta.

(7) Kārtību, kādā no valsts budžeta sedz ar elektroenerģijas obligāto iepirkumu un ar garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu saistīto publiskā tirgotāja izmaksu pārsniegumu pār ieņēmumiem, nosaka Ministru kabinets.

(06.11.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.12.2014., 19.05.2016., 30.01.2020. un 16.02.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.03.2023.)

33.¹ pants. Elektroenerģijas tirdzniecība aizsargātajam lietotājam

(1) Aizsargātajam lietotājam viena elektroenerģijas tirdzniecības līguma ietvaros ir tiesības saņemt aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojumu.

(2) Atbilstību aizsargātā lietotāja statusam kalendāra mēneša ietvaros pārbauda aizsargātā lietotāja datu informācijas sistēma, kuras uzturēšanas un pārziņa funkcijas veicējs ir Ministru kabineta noteiktā atbildīgā iestāde enerģētikas politikas administrēšanas jomā.

(3) *(Izslēgta ar 30.01.2020. likumu)*

(4) Ministru kabinets nosaka:

1) aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniegšanas nosacījumus, finansēšanas un uzraudzības kārtību;

2) kārtību, kādā aizsargātais lietotājs saņem aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojumu;

3) kārtību, kādā aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniedzējs un iesaistītās institūcijas nodrošina informācijas apriti, apjomu, kā arī datu apstrādes noteikumus aizsargātā lietotāja datu informācijas sistēmā.

(5) *(Izslēgta ar 30.01.2020. likumu)*

(6) *(Izslēgta ar 30.01.2020. likumu)*

(18.09.2014. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.09.2015., 19.05.2016., 23.11.2016., 14.11.2019. un 30.01.2020. likumu, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

34.pants. Pēdējā garantētā piegāde

(1) Galalietotāji, kuriem nav spēkā esoša elektroenerģijas tirdzniecības vai balansēšanas pakalpojuma līguma ar kādu no elektroenerģijas tirgotājiem un kuri nesaņem universālo pakalpojumu, ir tiesīgi saņemt elektroenerģiju pēdējās garantētās piegādes ietvaros. Pēdējo garantēto piegādi galalietotājiem nodrošina sistēmas operators vai šā likuma 18.panta sestās daļas kārtībā izraudzīts elektroenerģijas tirgotājs.

(2) Sadales sistēmas operators šā likuma 18.panta trešajā daļā noteiktajos gadījumos ir tiesīgs saņemt elektroenerģiju pēdējās garantētās piegādes ietvaros. Pēdējo garantēto piegādi sadales sistēmas operatoram nodrošina sistēmas operators, kura tīkliem ir pieslēgts attiecīgais sadales sistēmas operators.

(3) Kārtību, kādā nosaka un publicē pēdējās garantētās piegādes cenu šā panta pirmajā daļā minētajiem galalietotājiem un otrajā daļā minētajiem sadales sistēmas operatoriem, reglamentē Ministru kabinets, nodrošinot tādu cenas noteikšanas kārtību, lai cena motivētu galalietotāju un sadales sistēmas operatoru slēgt elektroenerģijas

tirdzniecības vai balansēšanas pakalpojuma līgumu.

(06.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014. Panta jaunā redakcija stājas spēkā 01.04.2014. Sk. pārejas noteikumu 39.punktu)

35.pants. Galalietotāja tiesības mainīt elektroenerģijas tirgotāju

(1) Galalietotājam ir tiesības katra mēneša pirmajā datumā bez ierobežojumiem mainīt elektroenerģijas tirgotāju. Attiecīgais sistēmas operators nodrošina elektroenerģijas tirgotāja maiņu termiņā, kas nepārsniedz 14 dienas.

(2) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā galalietotājs ir tiesīgs mainīt elektroenerģijas tirgotāju.

(06.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014. Panta jaunā redakcija stājas spēkā 01.04.2014. Sk. pārejas noteikumu 39.punktu)

36.pants. Atbildība par balansēšanu

(1) Latvijā balansēšanu nodrošina pārvades sistēmas operators. Tirgus dalībnieks ir tiesīgs kļūt par balansēšanas pakalpojuma sniedzēju, noslēdzot balansēšanas līgumu ar pārvades sistēmas operatoru.

(2) Katrs tirgus dalībnieks ir atbildīgs par to, lai tā pārdotās elektroenerģijas daudzums katrā tirdzniecības intervālā atbilstu sistēmā nodotās elektroenerģijas daudzumam un nopirktās elektroenerģijas daudzums atbilstu no sistēmas saņemtās elektroenerģijas daudzumam.

(3) Tirgus dalībnieks un elektroenerģijas biržas dalībnieks slēdz ar pārvades sistēmas operatoru vai balansēšanas pakalpojuma sniedzēju līgumu par balansēšanas pakalpojuma saņemšanu.

(4) Tirgus dalībnieku, balansēšanas pakalpojuma sniedzēju un pārvades sistēmas operatora tiesības un pienākumus nosaka Tīkla kodeksā.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

36.¹ pants. Agregatora atbildība

(1) Regulators ir tiesīgs uzlikt agregatoram soda naudu līdz 10 procentiem no agregatora iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 300 *euro*, ja agregators:

- 1) sniedz pieprasījuma reakcijas pakalpojumu bez reģistrācijas vai pārkāpj vispārējās atļaujas noteikumus;
- 2) nesniedz regulatoram informāciju tā noteiktajā laikā un kārtībā vai sniedz nepatiesu informāciju.

(2) Agregatora tiesības un pienākumus, norēķinus par tā pakalpojumiem un attiecības starp agregatoru un citiem sistēmas un tirgus dalībniekiem nosaka Ministru kabinets.

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

37.pants. Balansēšana un balansēšanas aprēķini

(1) Pārvades sistēmas operators saskaņā ar Tīkla kodeksu veic balansēšanas aprēķinus atklāti un nediskriminējoši attiecībā uz visiem balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem. Balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem ir pienākums apmaksāt balansēšanas pakalpojumu, kura apjoms tiek noteikts, balstoties uz pārvades un sadales sistēmu operatoru datiem.

(2) Balansēšanas aprēķini tiek veikti, pamatojoties uz noteiktā periodā veikto elektroenerģijas darījumu uzskaiti, lai noteiktu balansējošās elektroenerģijas apjomu. Balansēšanas aprēķini ir pieejami darījumā iesaistītajiem tirgus un sistēmas dalībniekiem, nodrošinot komercnoslēpuma aizsardzību.

(3) Sistēmas dalībnieks sniedz sistēmas operatoram informāciju, kas pamatoti ir nepieciešama balansēšanai un balansēšanas aprēķinu veikšanai.

(4) Pārvades sistēmas operators var pieprasīt garantijas no balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem, lai nodrošinātu maksājumus par balansēšanas pakalpojumu saskaņā ar Tīkla kodeksu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. un 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

VIII¹ nodaļa Elektroenerģijas birža

(Nodaļa 08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

37.1 pants. Elektroenerģijas tirgus operators

(1) (Izslēgta ar 19.05.2016. likumu)

(2) Elektroenerģijas tirgus operatoru apstiprina, atsauc un tā darbību uzrauga Regulators, ievērojot Eiropas Komisijas īstenošanas aktus, kas pieņemti, papildinot Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (EK) Nr. 714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par Regulas (EK) Nr. 1228/2003 atcelšanu.

(3) Regulators savu funkciju veikšanai ir tiesīgs pieprasīt tam nepieciešamo informāciju no elektroenerģijas tirgus operatora.

(04.06.2015. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

37.2 pants. Elektroenerģijas biržas darbības pamatprincipi

(Izslēgts ar 04.06.2015. likumu, kas stājas spēkā 14.08.2015.)

37.3 pants. Darījumi elektroenerģijas biržā

Tirgus dalībnieki darījumus, kas pārsniedz tirdzniecības apgabala ietvarus un ietver fizisku elektroenerģijas pārvadīšanu, veic tikai elektroenerģijas biržā. Viena tirdzniecības apgabala ietvaros darījumus, kas saistīti ar fizisku elektroenerģijas pārvadīšanu, tirgus dalībnieki var veikt gan elektroenerģijas biržā, gan savstarpēji vienojoties.

37.4 pants. Tiešo un netiešo izsoļu rīkošana elektroenerģijas pārvades sastrēgumu vadības un pārslodzes novēršanas nolūkā

(1) Pārvades sistēmas operators, īstenojot pārvades sistēmas sastrēgumu vadību un novēršot pārslodzi, var uz savstarpēja līguma pamata nodot šo sastrēgumu pārvaldību elektroenerģijas biržai, kas nodrošina organizētu publisku elektroenerģijas tirdzniecību.

(2) Īstenojot pārvades sistēmas sastrēgumu vadību un novēršot pārslodzi attiecībā uz Eiropas Ekonomikas zonā neietilpstošām valstīm, pārvades sistēmas operators var rīkot tiešās vai netiešās izsoles.

37.5 pants. Elektroenerģijas vairumtirgus uzraudzība

(1) Tirgus dalībnieki un pārvades sistēmas operators, veicot darbības elektroenerģijas vairumtirgū, ievēro Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību prasības, tostarp aizliegumu darījumos ļaunprātīgi izmantot iekšējo informāciju, tirgus manipulāciju aizliegumu, kā arī pienākumu sniegt informāciju regulatoram un Energoregulatoru sadarbības aģentūrai.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētās regulas ievērošanu uzrauga regulators tam noteiktās kompetences ietvaros.

(10.10.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

VIII² nodaļa Aktīvie lietotāji un elektroenerģijas energokopienas

(14.07.2022. likuma redakcijā. Nodaļa stājas spēkā 01.01.2023. Sk. pārejas noteikumu 96. punktu)

37.⁶ pants. Aktīvie lietotāji

(1) Galalietotājs var kļūt par aktīvo lietotāju, ja tā objektā ir uzstādīta elektroenerģijas ražošanas iekārta, sistēmas operators ir izdevis atļauju elektroenerģijas ražošanas iekārtu pieslēgšanai paralēlam darbam ar sistēmu un galalietotājs ir noslēdzis līgumu par saražotās elektroenerģijas pārpalikuma nodošanu vai pārdošanu elektroenerģijas tirgotājam vai izmantošanu dalībai elastības vai energoefektivitātes shēmās.

(1¹) Elektroenerģijas ražotājs, kura darbību nepieciešams regulēt saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", nav aktīvais lietotājs.

(2) Aktīvais lietotājs var kļūt no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvais lietotājs, ja tā objektā ir uzstādīta ražošanas iekārta, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto tikai atjaunojamus energoresursus, un sistēmas operators ir izdevis atļauju elektroenerģijas ražošanas iekārtu pieslēgšanai paralēlam darbam ar sistēmu. No atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvais lietotājs ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem primāri savām vajadzībām.

(3) Divi vai vairāki vienā ēkā vai vienā cita veida nekustamajā īpašumā esoši galalietotāji var darboties kopīgi un kļūt no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvie lietotāji, ja:

1) vismaz viena galalietotāja objektā ir uzstādīta elektroenerģijas ražošanas iekārta, kurā elektroenerģijas ražošanai izmanto tikai atjaunojamus energoresursus un kuru lieto arī pārējie galalietotāji;

2) sistēmas operators ir izdevis atļauju elektroenerģijas ražošanas iekārtu pieslēgšanai paralēlam darbam ar sistēmu;

3) galalietotāji ir noslēguši savstarpēju vienošanos par elektroenerģijas ražošanu pašu vajadzībām, kā arī par elektroenerģijas kopīgošanu saskaņā ar šā likuma 37.⁸ pantu.

(4) No atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvie lietotāji, kas rīkojas kopīgi, ir tāda vismaz divu galalietotāju grupa, kura atbilst visiem šādiem nosacījumiem:

1) katra galalietotāja elektroenerģijas ražošanas un patēriņa iekārtas ir pieslēgtas elektroenerģijas sadales sistēmai;

2) galalietotāji pēc savstarpējas vienošanās savām vajadzībām kopīgi ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem;

3) galalietotāji rīkojas kopīgi vienā ēkā vai vienā cita veida nekustamajā īpašumā.

(5) Aktīvais lietotājs, tajā skaitā no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvais lietotājs, slēdz šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos līgumus ar attiecīgo sistēmas operatoru vai elektroenerģijas tirgus dalībnieku, lai savām vajadzībām saražotās elektroenerģijas pārpalikumu pārdotu vai kopīgotu vai iesaistītos elastības pakalpojumos vai energoefektivitātes shēmās.

(6) Aktīvais lietotājs, tajā skaitā no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvais lietotājs, norēķinās pilnā apmērā par saņemtajiem sistēmas pakalpojumiem.

(7) Aktīvais lietotājs, tajā skaitā no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvais lietotājs, var slēgt līgumu ar trešo personu par elektroenerģijas ražošanas iekārtu pārvaldīšanu, tostarp uzstādīšanu, ekspluatāciju un uzturēšanu, kā arī datu apstrādi. Trešā persona nav uzskatāma par elektroenerģijas energokopieņu vai no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvo lietotāju, kas rīkojas kopīgi ar citiem.

(8) Valsts pārvaldes iestādes, plānojot jaunus politikas pasākumus, nodrošina aktīvajiem lietotājiem, no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvajiem lietotājiem, kas rīkojas kopīgi, un elektroenerģijas energokopienām vienlīdzīgas tiesības līdz ar citiem tirgus dalībniekiem pieteikties dalībai valsts atbalsta shēmās.

(9) Aktīvajam lietotājam ir tiesības vienlaikus iesaistīties tikai vienā elektroenerģijas energokopienā un elektroenerģiju nodot kopīgošanai tikai šīs elektroenerģijas energokopienas ietvaros.

(10) Ministru kabinets nosaka aktīvā lietotāja saražotās elektroenerģijas pārpalikuma noteikšanas un izmantošanas kārtību.

(14.07.2022. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2023. un 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

37.⁷ pants. Elektroenerģijas energokopienas

(1) Elektroenerģijas energokopienas izveido un tās darbojas saskaņā ar šajā likumā un Enerģētikas likumā noteikto kārtību.

(2) Elektroenerģijas energokopienas biedri vai daļu turētāji ir galalietotāji un aktīvie lietotāji, kuru objekti pieslēgti viena sistēmas operatora sistēmai.

(3) Elektroenerģijas energokopiena pirms darbības uzsākšanas slēdz ar elektroenerģijas tirgotāju elektroenerģijas kopīgošanas līgumu.

(4) Energokopienas nav tiesīgas iegūt un turēt īpašumā, izveidot, pirkt vai nomāt sadales elektrotīklus un tos autonomi pārvaldīt.

(5) Elektroenerģijas energokopienas dalībnieka saražotā elektroenerģija ir energokopienas īpašums līdz tās kopīgošanai šā likuma 37.⁸ pantā noteiktajā kārtībā vai pārdošanai elektroenerģijas tirgotājam saskaņā ar energokopienas un tirgotāja vienošanos.

(6) Elektroenerģijas energokopiena norēķinās pilnā apmērā par saņemtajiem sistēmas pakalpojumiem.

(14.07.2022. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.03.2023. Grozījums sestajā daļā par otrā un trešā teikuma izslēgšanu stājas spēkā 01.05.2023. Sk. pārejas noteikumu 101. punktu)

37.⁸ pants. Elektroenerģijas kopīgošana

(1) Elektroenerģijas kopīgošanu nodrošina elektroenerģijas energokopiena vai no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas aktīvie lietotāji, kas rīkojas kopīgi, atbilstoši ar elektroenerģijas tirgotāju noslēgtajam līgumam.

(2) Elektroenerģijas kopīgošana notiek viena tirdzniecības intervāla ietvaros. Tūlītēji nepatērētā elektroenerģija nav uzkrājama kopīgošanai citā tirdzniecības intervālā, bet ir pārdodama elektroenerģijas tirgotājam par vienošanās cenu. Enerģijas uzkrāšana ir atļauta energokopienai piederošā elektroenerģijas uzkrātuvē. Energokopienai piederošajā elektroenerģijas uzkrātuvē uzkrātā elektroenerģija ir izmantojama energokopienas vajadzībām.

(3) Sistēmas dalībnieku objekti, kas piedalās elektroenerģijas kopīgošanā, vienlaikus nevar piedalīties neto uzskaites sistēmā, neto norēķinu sistēmā, kā arī elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu sistēmā.

(4) Elektroenerģijas kopīgošana neskar iesaistīto pušu tiesības un pienākumus, kas tām pastāv kā galalietotājiem, ražotājiem, tirgotājiem vai agregatoriem.

(5) Pārvades un sadales sistēmas elektroenerģijas kopīgošanai izmanto par šajā likumā un likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktajiem sistēmas pakalpojumu tarifiem.

(6) Elektroenerģijas kopīgošanas nosacījumus un kārtību, kārtību, kādā īstenojama informācijas apmaiņa starp tirgus dalībniekiem un sistēmas operatoriem, līgumā starp elektroenerģijas energokopieni vai no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas aktīvajiem lietotājiem, kas rīkojas kopīgi, un elektroenerģijas tirgotāju ietveramo informāciju nosaka Ministru kabinets.

(14.07.2022. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

IX nodaļa Grāmatvedība

38.pants. Grāmatvedības nodalīšana

(1) Sistēmas operators nodala energoapgādes komersanta iekšējo grāmatvedību, sastādot bilanci, peļņas un zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu atsevišķi par katru energoapgādes veidu.

(2) Grāmatvedība ir nodalāma tādā pašā veidā kā tad, ja katru no šā panta pirmajā daļā minētajām darbībām veiktu atsevišķs, patstāvīgs komersants.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētā bilance, peļņas un zaudējumu aprēķins un naudas plūsmas pārskats ir atvasināmi no sistēmas operatora gada pārskata, kas sastādīts atbilstoši Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011., 10.10.2013. un 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

39.pants. Grāmatvedības pārskatu iesniegšana un publicēšana

(1) Šā likuma 38.pantā noteiktajā kārtībā sastādīto bilanci, peļņas un zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu sistēmas operators iesniedz regulatoram ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc gada pārskata apstiprināšanas Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Regulators nosaka kārtību, kādā sistēmas operators nodrošina lietotājiem publisku pieeju šā likuma 38.pantā noteiktajā kārtībā sastādītajai bilancei, peļņas un zaudējumu aprēķinam, naudas plūsmas pārskatam un citai finanšu informācijai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.10.2013. un 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

40.pants. Šķērssubsīdiju aizliegums

(1) Par šķērssubsīdijām uzskatāmas darbības, ko tirgus dalībnieks veic, pārvietodams izmaksas vai citas saistības starp elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību un pārvadi, sadali vai cita veida komercdarbību.

(2) Šķērssubsīdijas ir aizliegtas.

X nodaļa

Atbildība par prasību neievērošanu

(Nodaļa 10.10.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014. Nodaļa stājas spēkā 03.07.2014. Sk. pārejas noteikumu 31.punktu)

41.pants. Pārvades sistēmas operatora atbildība

Regulators ir tiesīgs pārvades sistēmas operatoram uzlikt soda naudu līdz 10 procentiem no pārvades sistēmas operatora iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 300 *euro*, ja pārvades sistēmas operators:

- 1) sniedz pārvades sistēmas pakalpojumus bez licences, neievēro tam izsniegtās licences nosacījumus vai tam izsniegto licenci nodod citām personām;
- 2) nenodrošina jaunu pārvades infrastruktūras objektu plānošanu, būvniecību un nodošanu ekspluatācijā un pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plāna izstrādi atbilstoši regulatora prasībām;
- 3) neievēro regulatora noteiktos sistēmas pieslēguma noteikumus, nenodrošina pieslēgumu pārvades sistēmai vai neinformē regulatoru par gadījumiem, kad pārvades sistēmas operators ir atteicis tirgus dalībniekam pieeju sistēmai;
- 4) nenodrošina atbilstību šajā likumā noteiktajām pārvades sistēmas operatora sertificēšanas prasībām;
- 5) neiesniedz regulatoram ziņojumus par tā atbilstību sertificēšanas prasībām, tostarp pārvades sistēmas operatora neatkarības prasībām;
- 6) neizstrādā Tīkla kodeksu, tostarp grozījumus Tīkla kodeksā, un nenodrošina Tīkla kodeksā noteikto procedūru izpildi;

- 7) nenodrošina tās ierobežotas pieejamības informācijas aizsardzību, kuru tas, pildot savus pienākumus, ir saņēmis no sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem;
- 8) neievēro Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību prasības;
- 9) nesniedz regulatoram informāciju tā noteiktajā laikā un kārtībā vai sniedz nepatiesu informāciju;
- 10) nenodala tā iekšējo grāmatvedību, neiesniedz regulatoram bilanci, peļņas vai zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu vai pārkāpj šķērssubsīdiju aizliegumu.

42.pants. Sadales sistēmas operatora atbildība

Regulators ir tiesīgs sadales sistēmas operatoram uzlikt soda naudu līdz 10 procentiem no sadales sistēmas operatora iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 300 *euro*, ja sadales sistēmas operators:

- 1) sniedz sadales sistēmas pakalpojumus bez licences, neievēro tam izsniegtās licences nosacījumus vai tam izsniegto licenci nodod citām personām;
- 2) nenodrošina sadales sistēmas darbību, apkalpošanu un drošumu, vadību un attīstību, savienojumu ar citām sistēmām un ilglaicīgu spēju transportēt elektroenerģiju;
- 3) neievēro regulatora noteiktos sistēmas pieslēguma noteikumus, nenodrošina pieslēgumu sadales sistēmai vai neinformē regulatoru par gadījumiem, kad sadales sistēmas operators ir atteicis tirgus dalībniekam pieeju sistēmai;
- 4) nenodrošina tās ierobežotas pieejamības informācijas aizsardzību, kuru tas, pildot savus pienākumus, ir saņēmis no sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem;
- 5) neievēro sadales sistēmas operatora neatkarības prasības, tostarp prasību izstrādāt atbilstības programmu un sniegt ziņojumu par pasākumiem, kas veikti, lai to ievērotu;
- 6) nesniedz regulatoram informāciju tā noteiktajā laikā un kārtībā vai sniedz nepatiesu informāciju;
- 7) nenodala tā iekšējo grāmatvedību, neiesniedz regulatoram bilanci, peļņas vai zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu vai pārkāpj šķērssubsīdiju aizliegumu;
- 8) nenodrošina sadales sistēmas attīstības 10 gadu plāna izstrādi un izpildi atbilstoši regulatora prasībām.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.01.2020. likumu, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

43.pants. Elektroenerģijas sistēmas īpašnieka atbildība

Regulators ir tiesīgs elektroenerģijas sistēmas īpašniekam uzlikt soda naudu līdz 10 procentiem no elektroenerģijas sistēmas īpašnieka iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 300 *euro*, ja elektroenerģijas sistēmas īpašnieks:

- 1) neievēro elektroenerģijas sistēmas īpašnieka neatkarības prasības, tostarp prasību izstrādāt atbilstības programmu un sniegt ziņojumu par pasākumiem, kas veikti, lai to ievērotu;
- 2) nesniedz regulatoram ziņojumu par elektroenerģijas sistēmas īpašnieka spēju ievērot tam šajā likumā noteiktās saistības;
- 3) nesadarbojas ar pārvades sistēmas operatoru un nesniedz tam pārvades sistēmas operatora pienākumu veikšanai nepieciešamo informāciju;
- 4) izpauž ierobežotas pieejamības informāciju citām vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta struktūrām;
- 5) nefinansē ieguldījumus pārvades sistēmā, par kuriem ir lēmis pārvades sistēmas operators un kurus ir apstiprinājis regulators;

6) nesniedz regulatoram informāciju tā noteiktajā laikā un kārtībā vai sniedz nepatiesu informāciju.

44.pants. Elektroenerģijas ražotāja atbildība

Regulators ir tiesīgs elektroenerģijas ražotājam uzlikt soda naudu līdz 10 procentiem no elektroenerģijas ražotāja iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 300 *euro*, ja elektroenerģijas ražotājs:

- 1) sniedz elektroenerģijas ražošanas pakalpojumu bez reģistrācijas vai pārkāpj vispārējās atļaujas noteikumus;
- 2) nesniedz regulatoram informāciju tā noteiktajā laikā un kārtībā vai sniedz nepatiesu informāciju.

45.pants. Elektroenerģijas tirgotāja atbildība

Regulators ir tiesīgs elektroenerģijas tirgotājam uzlikt soda naudu līdz 10 procentiem no elektroenerģijas tirgotāja iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 300 *euro*, ja elektroenerģijas tirgotājs:

- 1) sniedz elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojumu bez reģistrācijas vai pārkāpj vispārējās atļaujas noteikumus;
- 2) galalietotājam izsniedzamajos rēķinos un informatīvajos materiālos neietver regulatora noteikto informāciju;
- 3) nesniedz regulatoram informāciju tā noteiktajā laikā un kārtībā vai sniedz nepatiesu informāciju.

46.pants. Tirgus dalībnieka atbildība

Regulators ir tiesīgs tirgus dalībniekam uzlikt soda naudu līdz 10 procentiem no tirgus dalībnieka iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 300 *euro*, ja tirgus dalībnieks neievēro Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību prasības, tostarp aizliegumu darījumos ļaunprātīgi izmantot iekšējo informāciju, tirgus manipulāciju aizliegumu, kā arī pienākumu sniegt informāciju regulatoram un Energoregulatoru sadarbības aģentūrai.

47.pants. Administratīvās lietas process

(1) Ja regulators konstatē, ka sistēmas operators, elektroenerģijas sistēmas īpašnieks, elektroenerģijas ražotājs, elektroenerģijas tirgotājs, agregators vai tirgus dalībnieks neievēro šā likuma prasības, regulators var pieņemt vienu vai vairākus no šādiem lēmumiem:

- 1) uzlikt pienākumu noteiktā termiņā nodrošināt attiecīgo šā likuma prasību ievērošanu;
- 2) izteikt brīdinājumu;
- 3) uzlikt šā likuma 41., 42., 43., 44., 45. vai 46.pantā minēto soda naudu.

(2) Ja regulators ir pieņēmis lēmumu, ar kuru uzlicis pienākumu noteiktā termiņā nodrošināt attiecīgo šā likuma prasību ievērošanu un izteicis brīdinājumu, bet sistēmas operators, elektroenerģijas sistēmas īpašnieks, elektroenerģijas ražotājs, elektroenerģijas tirgotājs vai tirgus dalībnieks regulatora noteiktajā termiņā nav izpildījis šo lēmumu, regulators ir tiesīgs pieņemt lēmumu par soda naudas uzlikšanu.

(3) Regulatora administratīvo aktu, kas izdots saskaņā ar šo likumu, var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā. Administratīvā apgabaltiesa lietu izskata kā pirmās instances tiesa triju tiesnešu sastāvā. Tiesas spriedumu var pārsūdzēt, iesniedzot kasācijas sūdzību.

(4) Pieteikuma par šā panta pirmajā daļā minētā administratīvā akta atcelšanu, atzīšanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu iesniegšana tiesā neaptur šā administratīvā akta darbību, izņemot administratīvā akta darbību daļā par soda naudas uzlikšanu.

(5) Šā likuma 41., 42., 43., 44., 45. un 46.pantā minētā soda nauda tiek iemaksāta valsts budžetā, un to nevar iekļaut izmaksās, kuras sedz lietotājs.

(6) Ministru kabinets izdod noteikumus par soda naudas apmēra noteikšanas kārtību, kuros paredz finanšu gada neto apgrozījuma aprēķināšanas kārtību, soda naudas apmēra aprēķināšanas kārtību, ņemot vērā attiecīgā pārkāpuma smagumu un ilgumu, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus, kā arī nosakot gadījumus, kad soda naudu var samazināt.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

Pārejas noteikumi

1. Šā likuma 19.panta pirmā un otrā daļa stājas spēkā 2007.gada 1.jūlijā.

2. Šā likuma 35.panta otrā daļa attiecībā uz mājāsaimniecības lietotājiem stājas spēkā 2007.gada 1.jūlijā.

3. Līdz 2007.gada 1.jūlijam visi sadales sistēmas operatori savā darbībā piemēro šā likuma 19.panta ceturto daļu.

4. *(Izslēgts ar 17.12.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2015.)*

5. Ministru kabinets līdz 2006.gada 1.janvārim izdod šā likuma 9.panta trešajā daļā, 15.panta otrajā daļā, 22.panta pirmajā daļā, 28.panta otrajā un septītajā daļā, 29.panta otrajā un ceturtajā daļā, 30.panta trešajā daļā, 32.panta piektajā daļā, 33.panta otrajā daļā un 34.panta pirmajā daļā minētos noteikumus. Līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 1996.gada 22.oktobra noteikumi Nr.413 "Elektroenerģijas piegādes un lietošanas noteikumi";

2) Ministru kabineta 1999.gada 21.septembra noteikumi Nr.326 "Noteikumi par kvalificētajiem elektroenerģijas lietotājiem";

3) Ministru kabineta 2002.gada 8.janvāra noteikumi Nr.9 "Prasības koģenerācijas stacijām un kārtība, kādā nosakāma saražotās elektroenerģijas pārpalikuma iepirkšanas cena";

4) Ministru kabineta 2002.gada 15.janvāra noteikumi Nr.29 "Elektroenerģijas ražošanas jaudu uzstādīšanas un izvietojuma kārtība, ja elektroenerģijas ražošanai izmanto reģeneratīvos energoresursus".

6. Regulators līdz 2006.gada 1.janvārim izdod šā likuma 8.panta otrajā daļā, 12.panta trešajā daļā, 19.panta trešajā daļā, 30.panta trešajā daļā un 39.panta otrajā daļā paredzētos normatīvos aktus.

7. Līdz Tīkla kodeksa apstiprināšanai piemērojams saskaņā ar Enerģētikas likuma 28.panta 8.punktu regulatora apstiprinātais Tīkla kodekss.

8. Šā likuma 4.panta otrajā daļā minētais Tīkla kodekss un 37.panta ceturtajā daļā minētie garantiju pieprasīšanas kritēriji un kārtība iesniedzami regulatoram apstiprināšanai līdz 2006.gada 1.janvārim.

9. Ministru kabinets līdz 2006.gada 1.janvārim izdod siltumenerģijas piegādes un lietošanas noteikumus un gāzes piegādes un lietošanas noteikumus. Līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai piemērojami šādi saskaņā ar Enerģētikas likuma 5.panta otro daļu izdotie Ministru kabineta noteikumi:

1) Ministru kabineta 1995.gada 28.februāra noteikumi Nr.41 "Siltumenerģijas piegādes un lietošanas noteikumi";

2) Ministru kabineta 1998.gada 20.janvāra noteikumi Nr.23 "Gāzes piegādes un lietošanas noteikumi".

10. Administratīvās lietas, kuras par sistēmas dalībnieku vai elektroenerģijas tirgotāju izsniegtajiem rēķiniem vai ar

tiem saistītajiem dokumentiem administratīvajā tiesā ierosinātas līdz 2008.gada 14.maijam, administratīvā tiesa pabeidz izskatīt saskaņā ar Administratīvā procesa likumu.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

11. Grozījumi šā likuma 8.panta otrajā daļā attiecībā uz pieslēguma noteikumiem ražotājiem un lietotājiem, grozījumi 9.panta otrajā daļā attiecībā uz pieslēguma izmaksu sadalījumu starp sistēmas dalībnieku un sistēmas operatoru, kā arī 9.panta 2.¹ daļa stājas spēkā 2008.gada 1.septembrī.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

12. Regulators līdz 2008.gada 1.septembrim izdod šā likuma 8.panta otrajā daļā minētos noteikumus un metodiku.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

13. Ministru kabinets līdz 2008.gada 1.septembrim izdod šā likuma 9.panta 2.¹ daļas 2.punktā minētos noteikumus.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

14. Pieslēgumus, par kuru ierīkošanu pieslēguma līgumi saskaņā ar šā likuma 8.panta otro daļu un 9.panta otro daļu ir noslēgti līdz 2008.gada 31.augustam, sistēmas operators ierīko atbilstoši tiem sistēmas dalībnieku pieslēguma noteikumiem un saskaņā ar regulatora noteikto pieslēguma maksas aprēķināšanas metodiku, kas bija spēkā pieslēguma līguma slēgšanas brīdī.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

15. Šā likuma 28.¹ un 29.¹ pants stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

16. Ministru kabinets līdz 2009.gada 1.janvārim izdod šā likuma 28.¹ panta otrajā un piektajā daļā, kā arī 29.¹ panta otrajā un piektajā daļā minētos noteikumus.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

17. Regulators līdz 2009.gada 1.janvārim izdod šā likuma 23.panta septītajā daļā, 28.¹ panta ceturtajā daļā un 29.¹ panta ceturtajā daļā minētos normatīvos aktus.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

18. Pārvades un sadales sistēmas aktīvu un saistību ieguldīšana elektroenerģijas sistēmas īpašnieka vai sadales sistēmas operatora kā iegūstošās sabiedrības pamatkapitālā ir uzskatāma par saimnieciskās darbības veida nodošanu likuma "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 1.panta četrpadsmitās daļas izpratnē, un tai piemērojami likuma "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 6.² panta noteikumi ar nosacījumu, ka elektroenerģijas sistēmas īpašnieks vai sadales sistēmas operators 12 mēnešu laikā pārņem no vienas vai vairākām "Latvenergo" koncerna sabiedrībām ar pārvades un sadales sistēmas darbību saistītos aktīvus un saistības.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

19. Grozījumi šā likuma 32.panta pirmajā un otrajā daļā un 38.panta pirmajā daļā stājas spēkā 2012.gada 1.janvārī.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

20. Šā likuma 1.panta otrās daļas 23.punkts, 26.¹ un 32.¹ pants stājas spēkā 2012.gada 1.janvārī. Elektroenerģijas ražotājiem un tirgotājiem, kuru licences elektroenerģijas ražošanai un elektroenerģijas tirdzniecībai 2012.gada 1.janvārī ir spēkā, nav jāiesniedz paziņojums par reģistrāciju. Šādus elektroenerģijas ražotājus un tirgotājus regulators pēc savas iniciatīvas reģistrē attiecīgajā reģistrā.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

21. Kamēr nav pieņemts šā likuma 11.¹ pantā noteiktais lēmums par pārvades sistēmas operatora sertificēšanu, pārvades sistēmas operatora funkcijas pilda energoapgādes komersants, kuram izsniegta licence elektroenerģijas pārvadei.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

22. Regulators līdz 2012.gada 1.martam izdod šā likuma 8.panta otrajā daļā, 11.¹ panta ceturtajā un desmitajā daļā, 12.panta trešajā un ceturtajā daļā, 15.¹ panta otrajā daļā, 16.pantā, 19.panta trešajā un ceturtajā daļā, 21.¹ panta ceturtajā un piektajā daļā minētos normatīvos aktus. Līdz šo normatīvo aktu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2012.gada 1.martam piemērojami šādi regulatora izdoti normatīvie akti, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) ar regulatora padomes 2006.gada 8.februāra lēmumu Nr.37 apstiprinātie "Noteikumi par minimālajām prasībām elektroenerģijas sistēmas operatora neatkarībai";

2) ar regulatora padomes 2007.gada 28.novembra lēmumu Nr.556 apstiprinātā Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika;

3) ar regulatora padomes 2007.gada 12.decembra lēmumu Nr.592 apstiprinātā Elektroenerģijas tarifu aprēķināšanas metodika saistītajiem lietotājiem;

4) ar regulatora padomes 2008.gada 3.septembra lēmumu Nr.280 apstiprinātie noteikumi "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem";

5) ar regulatora padomes 2009.gada 1.aprīļa lēmumu Nr.74 apstiprinātie "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem".

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

23. Pārvades sistēmas operators līdz 2011.gada 1.septembrim iesniedz regulatoram iesniegumu tā sertificēšanai saskaņā ar šā likuma 11.¹ pantu.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

24. Pārvades sistēmas operators līdz 2011.gada 1.oktobrim izstrādā un iesniedz regulatoram Tīkla kodeksu. Līdz šā normatīvā akta spēkā stāšanās dienai piemērojams ar regulatora padomes 2010.gada 24.februāra lēmumu Nr.1/3 apstiprinātais Tīkla kodekss.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

25. Ministru kabinets līdz 2011.gada 1.oktobrim izdod šā likuma 35.panta otrajā daļā minētos noteikumus. Līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2011.gada 1.oktobrim piemērojami Ministru kabineta 2009.gada 21.jūlija noteikumi Nr.793 "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

26. *(Izslēgts ar 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)*

27. Regulators līdz 2012.gada 1.janvārim izdod šā likuma 26.¹ panta otrajā un ceturtajā daļā un 32.¹ panta otrajā un trešajā daļā minētos normatīvos aktus.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

28. Ministru kabinets līdz 2014.gada 1.janvārim izdod šā likuma 30.¹ panta ceturtajā daļā minētos noteikumus.

(10.10.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

29. Regulators līdz 2014.gada 1.janvārim izdod šā likuma 26.¹ panta ceturtajā daļā un 32.¹ panta trešajā daļā minētos normatīvos aktus. Līdz šo normatīvo aktu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2014.gada 1.janvārim piemērojams regulatora 2011.gada 23.novembra lēmums Nr. 1/31 "Enerģijas ražotāju un tirgotāju reģistrācijas noteikumi".

(10.10.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

30. Ministru kabinets līdz 2014.gada 1.aprīlim izdod šā likuma 47.panta sestajā daļā minētos noteikumus.
(10.10.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014. Sk. pārejas noteikumu 31.punktu)

31. Likuma X nodaļa stājas spēkā vienlaikus ar attiecīgiem grozījumiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā.
(10.10.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

32. Papildus šā likuma 33.panta otrajā daļā minētajiem pienākumiem, ko pilda publiskais tirgotājs, no 2014.gada 1.janvāra tas maksā garantēto maksu par uzstādīto elektrisko jaudu šā likuma 28.¹ pantā noteiktajā kārtībā un, ievērojot nediskriminējošu attieksmi, nodrošina to iepriekš noslēgto līgumu pārslēgšanu, uz kuru pamata tiek veikti maksājumi par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu.
(06.11.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.05.2016. likumu, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

33. Ministru kabinets līdz 2014.gada 1.aprīlim izdod šā likuma 32.panta trešajā daļā, 34.panta trešajā daļā un 35.panta otrajā daļā minētos noteikumus.
(06.11.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.03.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2014.)

34. Regulators līdz 2014.gada 1.martam izdod šā likuma 28.panta piektajā daļā, 28.¹ panta ceturtajā daļā, 29.¹ panta ceturtajā daļā un 30.panta trešajā daļā minētos normatīvos aktus. Līdz attiecīgo normatīvo aktu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2014.gada 1.martam piemērojama ar regulatora padomes 2013.gada 28.augusta lēmumu Nr.1/9 apstiprinātā Obligātā iepirkuma komponentešu aprēķināšanas metodika.
(06.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

35. Ja mājsaimniecības lietotājam nav spēkā esoša tirdzniecības līguma ar elektroenerģijas tirgotāju par lietotāja apgādi ar elektroenerģiju no 2015.gada 1.janvāra, elektroenerģijas piegādi šim lietotājam nodrošina pašreizējais tirgotājs saskaņā ar universālā pakalpojuma piedāvājuma nosacījumiem. Lietotājam ir pienākums atbilstoši norēķināties par saņemtajiem pakalpojumiem.
(06.11.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.03.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2014.)

36. No 2014.gada 1.aprīļa publiskā tirgotāja pienākumus pilda komersanta, kuram 2014.gada 31.martā ir spēkā esoša elektroenerģijas tirdzniecības licence, meitas sabiedrība, kas reģistrēta elektroenerģijas tirgotāju reģistrā (turpmāk — publiskā tirgotāja pienākumu pārņēmējs).
(06.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

37. Publiskā tirgotāja pienākumu pārņēmējs 12 mēnešu laikā no publiskā tirgotāja pienākumu izpildes uzsākšanas kompensē iepriekšējam publiskā tirgotāja pienākumu pildītājam tirgus cenu pārsniegušo obligātā iepirkuma izmaksu un saņemto obligātā iepirkuma komponentes maksājumu starpību par laikposmu no 2013.gada 1.janvāra līdz 2013.gada 31.decembrim.
(06.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

38. Publiskā tirgotāja pienākumu pārņēmējs 12 mēnešu laikā no publiskā tirgotāja pienākumu izpildes uzsākšanas kompensē iepriekšējam publiskā tirgotāja pienākumu pildītājam tirgus cenu pārsniegušo obligātā iepirkuma izmaksu un saņemto obligātā iepirkuma komponentes maksājumu starpību, kā arī izmaksāto garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu par laikposmu no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 31.martam. Šīs izmaksas sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji proporcionāli savam elektroenerģijas patēriņam, kompensējot publiskajam tirgotājam izdevumus. Iepirkuma izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.
(06.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

39. Grozījumi šā likuma 1.pantā par 17.punkta izslēgšanu, 32.pantā par trešās daļas izteikšanu jaunā redakcijā un sestās daļas izslēgšanu, kā arī par 33., 34. un 35.panta izteikšanu jaunā redakcijā stājas spēkā 2014.gada 1.aprīlī.
(06.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

40. No 2014.gada 1.aprīļa līdz 31.decembrim elektroenerģijas piegādi saistītajiem lietotājiem nodrošina akciju sabiedrība "Latvenergo" vai sadales sistēmas operators, kura tīklam ir pieslēgti mazāk nekā simt tūkstoši lietotāju. Šādā gadījumā piemērojami:

1) 2014.gada 31.martā spēkā esošie šā likuma un uz tā pamata izdoto tiesību aktu noteikumi, kas regulē elektroenerģijas piegādi saistītajiem lietotājiem;

2) lēmumi, kas pieņemti, pamatojoties uz šā likuma 33.panta trešo daļu tādā redakcijā, kādā tā bija spēkā 2014.gada 31.martā.

(20.03.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2014.)

41. No 2014.gada 1.aprīļa līdz 31.decembrim Ministru kabineta 2011.gada 29.novembra noteikumi Nr.914 "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi" piemērojami elektroenerģijas piegādei:

1) saistītajiem lietotājiem saskaņā ar šo pārejas noteikumu 40. un 42.punktu;

2) tiem saistītajiem lietotājiem, kuri kļuvuši par tirgus dalībniekiem, bet līdz 2014.gada 1.jūnijam izvēlējušies atteikties no tirgotāja izvēles tiesību izmantošanas un saņemt elektroenerģiju saskaņā ar šo pārejas noteikumu 40. un 42.punktu.

(20.03.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2014.)

42. Šo pārejas noteikumu 40. un 41.punktā minētajos gadījumos elektroenerģiju saistītajiem lietotājiem piegādā, ievērojot visus tos lēmumus (tajā skaitā Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas un publiskā tirgotāja lēmumus), kuri pieņemti, pamatojoties uz šā likuma 33.panta trešo daļu tādā redakcijā, kādā tā bija spēkā 2014.gada 31.martā.

(20.03.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2014.)

43. Ar šo pārejas noteikumu 40., 41. un 42.punktā lietoto terminu "saistītais lietotājs" saprot galalietotāju, kuram līdz 2014.gada 31.martam bija tiesības saņemt universālo pakalpojumu.

(20.03.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2014.)

44. No 2015.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojums ir šāds:

1) trūcīgai vai maznodrošinātai ģimenei (personai) ne vairāk kā 100 kilovatstundu elektroenerģijas tirdzniecība par cenu 0,0131 *euro* par vienu kilovatstundu katrā norēķinu periodā (kalendārajā mēnesī);

2) daudzbērnu ģimenei ne vairāk kā 300 kilovatstundu elektroenerģijas tirdzniecība par cenu 0,0131 *euro* par vienu kilovatstundu katrā norēķinu periodā (kalendārajā mēnesī).

(18.09.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

45. Par elektroenerģijas apjomu, kas norēķinu periodā pārsniedz šo pārejas noteikumu 44.punktā minēto aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma apjomu, aizsargātais lietotājs maksā aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniedzēja piedāvāto un aizsargātā lietotāja izvēlēto elektroenerģijas cenu vai aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniedzēja noteikto universālā pakalpojuma cenu.

(18.09.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

46. Aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniegšanu no 2015.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim nodrošina akciju sabiedrība "Latvenergo".

(18.09.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

47. No 2016.gada 1.janvāra aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniegšanu nodrošina un no valsts budžeta līdzfinansē šā likuma 33.¹ pantā noteiktajā kārtībā.

(18.09.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

48. Ministru kabinets līdz 2015.gada 1.jūnijam izdod šā likuma 33.¹ panta otrajā un piektajā daļā minētos Ministru kabineta noteikumus. Līdz šā likuma 33.¹ panta piektajā daļā minēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai pašvaldība līdz katra mēneša astotajam datumam, izmantojot valsts informācijas sistēmu savietotāju, sniedz aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniedzējam šādus aizsargāto lietotāju datus: vārds, uzvārds, personas kods, elektroenerģijas tirdzniecības līguma numurs, elektroenerģiju patērējošā objekta adrese, dzīvesvietas adrese un kontaktinformācija, ja tāda ir pieejama.

(18.09.2014. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.09.2015. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2016.)

49. Grozījumi par likuma 1.panta otrās daļas 12.punkta izslēgšanu stājas spēkā vienlaikus ar attiecīgiem grozījumiem Enerģētikas likumā.

(17.12.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

50. Šā likuma 19.panta pirmajā daļā minētais sadales sistēmas operators, kas ietilpst vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta sastāvā, ne vēlāk kā ar 2016.gada 1.janvāri nodrošina, ka tā identitāte ir nošķirta no vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta tirdzniecības struktūras identitātes.

(17.12.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

51. Ražotāji, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus un kas uzsākuši darbību pirms šā likuma spēkā stāšanās, 2015.gada 1.janvārī zaudē tiesības pārdot elektroenerģiju publiskajam tirgotājam atbilstoši nosacījumiem par darbības režīmu, iepirkuma termiņiem un cenu, kādi uz tiem attiecās šā likuma spēkā stāšanās brīdī.

(17.12.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

52. Ražotājiem, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus un kas uzsākuši darbību pirms šā likuma spēkā stāšanās un nav izmantojuši šā likuma 30.panta 1.¹ daļā noteiktās tiesības, ar 2015.gada 1.janvāri, bet ne ilgāk kā 20 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas ir tiesības pārdot elektroenerģiju publiskajam tirgotājam par cenu 0,1112 euro par kilovatstundu.

(17.12.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

52.¹ Uz ražotājiem, kas izmanto šo pārejas noteikumu 52. punktā minētās tiesības, ir attiecināmi šā likuma 29.², 30.⁴, 31.¹ un 31.² panta nosacījumi.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

53. Izmaksas, kas saistītas ar elektroenerģijas iepirkumu saskaņā ar šo pārejas noteikumu 52. punktu, sedz publiskais tirgotājs. Publiskā tirgotāja izmaksu pārsniegumu pār ieņēmumiem visā darbības periodā, kas veidojas no darbības elektroenerģijas obligātā iepirkuma ietvaros, ieskaitot pievienotās vērtības nodokli, sedz no valsts budžeta.

(16.02.2023.. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.03.2023.)

53.¹ Publiskais tirgotājs ir tiesīgs saņemt izcelsmes apliecinājumu par tā elektroenerģijas ražotāja saražoto elektroenerģiju, kurš izmanto šo pārejas noteikumu 52. punktā minētās tiesības, ievērojot šā likuma 29.² panta nosacījumus.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

53.² Publiskais tirgotājs samazina šo pārejas noteikumu 53. punktā minētās izmaksas par to ieņēmumu daļu, kuru tas saņēmis, pārdodot izcelsmes apliecinājumu, kas saņemts par tādu saražotās elektroenerģijas daudzumu, kuru publiskais tirgotājs iepircis no elektroenerģijas ražotāja saskaņā ar šo pārejas noteikumu 52. punktu.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

53.³ Par elektroenerģijas neto uzskaites sistēmas lietotāja, neto norēķinu sistēmas lietotāja, aktīvā lietotāja un elektroenerģijas energokopienas elektroenerģijas patēriņu atbilstoši šo pārejas noteikumu 53. punktam ir uzskatāms no sistēmas saņemtais elektroenerģijas daudzums, kas pārsniedz sistēmā nodoto elektroenerģijas daudzumu.

(30.01.2020. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.07.2022. likumu, kas stājas spēkā 02.08.2022.)

53.⁴ (Izslēgts ar 16.02.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.03.2023.)

54. Regulators līdz 2015.gada 1.martam izdod jaunu šā likuma 16.panta pirmajā daļā minēto normatīvo aktu. Līdz attiecīgā normatīvā akta spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2015.gada 1.martam piemērojama ar regulatora padomes 2011.gada 26.oktobra lēmumu Nr. 1/23 apstiprinātā Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika.

(17.12.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

55. Šā likuma 30.² pants stājas spēkā 2015.gada 1.jūlijā. Ministru kabinets līdz 2015.gada 30.jūnijam izdod attiecīgajā pantā minētos Ministru kabineta noteikumus, paredzot, ka šie noteikumi stājas spēkā pēc tam, kad Eiropas Komisija ir pieņēmusi lēmumu par pasākuma atbilstību Eiropas Kopienas kopējam tirgum.

(17.12.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

56. Grozījumi par šā likuma 28.panta septītās daļas, 28.¹ panta piektās daļas un 29.panta piektās daļas izslēgšanu stājas spēkā 2016.gada 1.oktobrī.

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

57. Ministru kabineta 2009.gada 10.marta noteikumi Nr.221 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā" attiecībā uz komersantiem, kuriem līdz 2012.gada 12.decembrim piešķirtas tiesības pārdot koģenerācijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai tiesības saņemt maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu, tiek piemēroti līdz dienai, kad spēku zaudē visas komersantiem piešķirtās tiesības.

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

58. Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās enerģoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" attiecībā uz komersantiem, kuriem līdz 2015.gada 29.aprīlim piešķirtas tiesības pārdot no atjaunojamiem enerģoresursiem saražoto elektroenerģiju obligāti iepērkamā elektroenerģijas apjoma veidā vai tiesības saņemt garantētu maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu, tiek piemēroti līdz dienai, kad spēku zaudē visas komersantiem piešķirtās tiesības.

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

59. Ministru kabinets līdz 2017.gada 1.septembrim izdod grozījumus Ministru kabineta 2009.gada 27.oktobra noteikumos Nr.1227 "Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem" par pieprasījuma reakcijas pakalpojumu iekļaušanu regulējamā sabiedrisko pakalpojumu veidos.

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

60. Ministru kabinets līdz 2016.gada 1.oktobrim izdod šā likuma 29.² pantā minētos noteikumus. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2016.gada 30.septembrim ir spēkā Ministru kabineta 2011.gada 22.novembra noteikumi Nr.900 "Noteikumi par izcelsmes apliecinājuma saņemšanu elektroenerģijai, kas ražota, izmantojot atjaunojamās enerģoresursus".

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

61. Ministru kabinets līdz 2020. gada 31. martam izdod šā likuma 36.¹ panta otrajā daļā minētos noteikumus.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

62. (Izslēgts ar 30.01.2020. likumu, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

63. Šā likuma 21.¹ panta sestā un septītā daļa un 33.panta ceturtā un piektā daļa stājas spēkā 2016.gada 1.jūlijā.

(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

64. Ministru kabinets līdz 2016.gada 1.septembrim izdod šā likuma 9.panta 2.³ daļā minētos noteikumus.
(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

65. Šā likuma 32.² pants stājas spēkā 2019.gada 1.janvārī.
(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

66. Šā likuma 30.¹ panta pirmajā daļā noteiktais elektroenerģijas neto norēķinu periods, kas sākas 2016.gada 1.janvārī, beidzas 2017.gada 31.martā.
(19.05.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.06.2016.)

67. Regulators līdz 2017.gada 1.oktobrim izdod šā likuma 28.¹ panta ceturtajā daļā minēto metodiku. Līdz attiecīgā normatīvā akta spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2017.gada 30.septembrim piemērojama ar regulatora padomes 2014.gada 26.februāra lēmumu Nr.1/5 apstiprinātā Obligātā iepirkuma komponentu aprēķināšanas metodika.
(23.11.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.09.2017.)

68. Publiskais tirgotājs iesniedz šā likuma 28.panta piektajā daļā, 28.¹ panta ceturtajā daļā, 30.panta trešajā daļā, 30.² panta trešajā daļā un šo pārejas noteikumu 53.punktā noteikto izmaksu attiecināšanu pārrēķinu līdz 2017.gada 20.oktobrim. Apstiprinātais pārrēķins stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī.
(23.11.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.09.2017.)

69. Līdz 2017.gada 31.decembrim spēku saglabā regulatora lēmumi, kuri pieņemti, pamatojoties uz obligātā iepirkuma komponentu aprēķināšanas metodiku, kas bija spēkā līdz 2017.gada 30.septembrim.
(23.11.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.09.2017.)

70. Ministru kabinets līdz 2020. gada 1. aprīlim izdod šā likuma 31.¹ panta devītajā daļā minētos noteikumus.
(14.11.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2020.)

71. Regulators izdod šā likuma 19.¹ panta otrajā daļā minēto normatīvo aktu līdz 2020. gada 31. maijam.
(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

72. Ministru kabinets izdod šā likuma 22. panta pirmajā daļā minētos noteikumus līdz 2020. gada 31. augustam. Līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai piemērojami Ministru kabineta 2009. gada 11. augusta noteikumi Nr. 883 "Noteikumi par atļaujām elektroenerģijas ražošanas jaudu palielināšanai vai jaunu ražošanas iekārtu ieviešanai".
(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

73. Šā likuma grozījumi par 29.² panta izteikšanu jaunā redakcijā un likuma papildināšanu ar 29.³ pantu stājas spēkā 2020. gada 1. decembrī.
(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

74. Šā likuma 31.² panta otrās daļas 5. punkta nosacījumi un 31.³ pantā minētais pienākums attiecībā uz ražotājiem, kas izmanto šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības, piemērojamas ar 2021. gada 1. janvāri.
(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

75. Ministru kabinets līdz 2020. gada 31. augustam izdod šā likuma 31.⁴ panta ceturtajā daļā minētos noteikumus.
(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

76. Šā likuma 28., 28.¹, 29. vai 30. pantā minētās tiesības izmantojošo ražotāju elektrostaciju kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas atbilstības un pārkompensācijas izvērtēšanu veic sešu mēnešu laikā pēc šā likuma 31.⁴ panta ceturtajā daļā minēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienas.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

77. Līdz šo pārejas noteikumu 75. punktā minēto noteikumu spēkā stāšanās dienai Ministru kabineta noteiktā atbildīgā iestāde nodrošina kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas izvērtēšanu saskaņā ar kārtību, kādu nosaka Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" un Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumi Nr. 221 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā".

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

78. Ministru kabinets izdod šā likuma 5.¹ panta piektajā daļā minētos noteikumus līdz 2020. gada 30. novembrim. Elektroenerģijas tirgotāji un elektroenerģijas sistēmas operatori uzsāk datu platformas lietošanu pēc minēto Ministru kabineta noteikumu stāšanās spēkā.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

79. Sadales sistēmas operatori, kuru sistēmai ir pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju, datu platformas lietošanu uzsāk ne vēlāk kā 36 mēnešu laikā pēc šā likuma 5.¹ pantā minēto Ministru kabineta noteikumu stāšanās spēkā.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

80. Šā likuma 31.⁵ pants stājas spēkā 2021. gada 1. janvārī.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

81. Ministru kabineta noteiktā atbildīgā iestāde līdz 2021. gada 1. decembrim veic pārbaudi attiecībā uz šā likuma 31.⁵ pantā noteiktā vienotā tehnoloģiskā principa ievērošanu elektrostacijās.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

82. Šā likuma 30.⁴ panta otrās daļas noteikums neattiecas uz tiem elektroenerģijas ražotājiem, kuriem pirms 2020. gada 15. februāra tiesības uz valsts atbalstu piešķirtas līdz 2023. gada 15. februārim.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

83. Elektroenerģijas ražotājiem, kuriem tiesības uz valsts atbalstu piešķirtas pirms 2020. gada 15. februāra uz laiku, kas pārsniedz 2023. gada 15. februāri, un kuriem atbalsta periods konkrētajā dienā sasniedzis 20 gadus, šo atbalstu turpina sniegt līdz 2023. gada 15. februārim.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

84. Ministru kabinets līdz 2021. gada 31. maijam izstrādā šā likuma 30.⁴ panta trešajā daļā minēto kārtību.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

85. Šā likuma 33.¹ panta ceturtajā daļā minēto kārtību Ministru kabinets pieņem līdz 2020. gada 1. jūnijam. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai piemēro Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumus Nr. 459 "Aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniegšanas, obligātā iepirkuma komponentes un sadales sistēmas pakalpojuma kompensēšanas kārtība".

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

86. Šā likuma grozījumi par 30.¹ panta izteikšanu jaunā redakcijā stājas spēkā 2020. gada 1. aprīlī.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

87. Šā likuma 31.² panta trešajā un piektajā daļā minētos nosacījumus Ministru kabinets izstrādā līdz 2020. gada 31. maijam.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

88. Pirmā pārbaude par šā likuma 31.³ panta nosacījuma izpildi visām elektrostacijām, kuras ražo siltumenerģiju koģenerācijas procesā un saņem atbalstu elektroenerģijas ražošanai, tiek īstenota līdz 2021. gada 1. decembrim.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

89. Ekonomikas ministrija līdz 2020. gada 1. oktobrim iesniedz Saeimai ziņojumu par šā likuma 31.² pantā noteiktā pienākuma (uzraudzīt un kontrolēt elektroenerģijas ražotāju darbību, lai nodrošinātu pārkompensācijas novēršanu un nelikumīgi saņemtā valsts atbalsta atgūšanu) izpildes rezultātiem. Ziņojumā iekļauj elektroenerģijas ražotāju sniegto informāciju par elektroenerģijas izlietojumu elektrostacijas vajadzībām (pašpatēriņu) (vismaz par trim pēdējiem darbības gadiem), sadales tīkla datus par reālajām elektroenerģijas plūsmām saskaņā ar aktuālajām pieslēguma shēmām atbilstošajā periodā, kā arī elektrostacijas darbības rādītājus.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

90. Šā likuma grozījumi par 28. panta otrās daļas, 28.¹ panta otrās daļas un 29. panta ceturtās daļas izteikšanu jaunā redakcijā stājas spēkā 2020. gada 1. septembrī.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

91. Grozījumi šā likuma 28. panta piektajā daļā, 30. panta trešajā daļā un šo pārejas noteikumu 53. punktā par valsts budžeta dotācijas attiecināšanu uz kompensējamām izmaksām stājas spēkā 2021. gada 1. janvārī.

(30.01.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.02.2020.)

92. Ministru kabinets līdz 2022. gada 30. septembrim izdod šā likuma 30.¹ panta septītajā daļā un 30.⁵ panta septītajā daļā minētos noteikumus. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2022. gada 30. septembrim piemērojami Ministru kabineta 2014. gada 21. janvāra noteikumi Nr. 50 "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(14.07.2022. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 02.08.2022.)

93. Šā likuma 30.¹ pantā minētās neto uzskaites sistēmas izmantošanai mājāsaimniecības lietotājs var pieteikties līdz 2024. gada 30. aprīlim.

(14.07.2022. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2023. un 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

94. *(Izslēgts ar 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)*

95. Ministru kabinets līdz 2023. gada 28. februārim izdod šā likuma 32. panta piektajā daļā un 37.⁸ panta sestajā daļā minētos noteikumus.

(14.07.2022. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 02.08.2022.)

96. Šā likuma grozījums par likuma papildināšanu ar VIII² nodaļu stājas spēkā 2023. gada 1. janvārī.

(14.07.2022. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 02.08.2022.)

97. Elektroenerģijas ražotāji, kas līdz šā likuma 9. panta 2.⁴ daļā minētās metodikas spēkā stāšanās dienai ir saņēmuši sistēmas operatora tehniskās prasības sistēmas pieslēguma ierīkošanai un vienojušies par pieslēguma procesa īstenošanas nosacījumiem, bet nav noslēguši pieslēguma līgumu, maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu samaksā ne vēlāk kā triju mēnešu laikā pēc šā likuma 9. panta 2.⁴ daļā minētās metodikas stāšanās spēkā.

(14.07.2022. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2022.)

98. Šā likuma 22.¹ pants stājas spēkā 2023. gada 1. janvārī.
(14.07.2022. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2022.)

99. Sadales sistēmas operators pārceļ mājāsaimniecības lietotāja 2023. gada 28. februārī izveidojušos neto uzskaites sistēmā uzkrāto saražotās elektroenerģijas apjomu uz nākamā gada elektroenerģijas norēķinu periodu, kas sākas 2023. gada 1. martā un beidzas 2024. gada 29. februārī.
(16.02.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.03.2023.)

99.¹ Sadales sistēmas operators pārceļ mājāsaimniecības lietotāja 2024. gada 29. februārī izveidojušos neto uzskaites sistēmā uzkrāto saražotās elektroenerģijas apjomu uz nākamā gada elektroenerģijas norēķinu periodu, kas sākas 2024. gada 1. martā un beidzas 2025. gada 28. februārī.
(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

99.² Pārejot no neto uzskaites sistēmas uz neto norēķinu sistēmu līdz 2025. gada 28. februārim, mājāsaimniecības lietotāja neto uzskaites sistēmā uzkrāto saražotās elektroenerģijas apjomu sadales sistēmas operators izsaka finansiālā vērtībā. Finansiālā vērtībā izteikto uzkrāto saražotās elektroenerģijas apjomu izmanto mājāsaimniecības lietotāja elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu maksas segšanai. Ministru kabinets nosaka neto uzskaites sistēmas ietvaros uzkrātās saražotās elektroenerģijas finansiālās vērtības noteikšanas kārtību un maksimālo mājāsaimniecības lietotāja elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu maksas segšanai izmantojamo finansējuma apjomu.
(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

100. Ekonomikas ministrija līdz 2023. gada 1. aprīlim iesniedz Saeimai ziņojumu par veiktajām darbībām un pieņemtajiem lēmumiem saistībā ar pārejas noteikumu 89. punktā paredzēto Saeimai iesniegto informāciju par elektroenerģijas izlietojumu elektrostacijas vajadzībām (pašpatēriņu).
(16.02.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.03.2023.)

101. Grozījumi šā likuma 16. panta trešajā daļā, 28. panta piektajā daļā, 28.¹ panta ceturtajā daļā, 30. panta trešajā daļā, 30.¹ panta ceturtajā daļā, 30.² panta un 33. panta otrās daļas 4. punkta izslēgšana, 33. panta papildināšana ar sesto un septīto daļu, kā arī grozījumi 37.⁶ panta sestajā daļā un 37.⁷ panta sestajā daļā stājas spēkā 2023. gada 1. maijā.
(16.02.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.03.2023.)

102. Šā likuma grozījums par 33. panta ceturts un piektās daļas izslēgšanu stājas spēkā 2024. gada 1. janvārī.
(16.02.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.03.2023.)

103. Ja pārvades sistēmas operators iegādājas, uzstāda, attīsta, pārvalda un ekspluatē elektroenerģijas uzkrātuvi, ievērojot šā likuma 11. panta otrajā daļā minēto ierobežojumu un pamatojoties uz Ministru kabineta 2021. gada 24. septembra rīkojumu Nr. 674 "Par atļauju akciju sabiedrībai "Augstsprieguma tīkls" iegādāties, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves", pārvades sistēmas operatoram nav nepieciešama 16.³ panta pirmajā daļā noteiktā regulatora atļauja. Pārvades sistēmas operatoram piederošas elektroenerģijas uzkrātuves izmantošanas noteikumus izstrādā pārvades sistēmas operators un apstiprina regulators līdz 2025. gada 31. janvārim.
(22.06.2023. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.12.2023. likumu, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

104. Ne vēlāk kā piecu gadu laikā pēc pārvades sistēmas operatora elektroenerģijas uzkrātuves ekspluatācijas uzsākšanas regulators atbilstoši šā likuma 16.³ panta ceturtajai daļai izvērtē nepieciešamību pārskatīt 16.³ panta pirmās daļas 2. punktā noteiktajā kārtībā izsniegto atļauju.
(22.06.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.07.2023.)

105. Grozījums par šā likuma 22. panta pirmās daļas izteikšanu jaunā redakcijā stājas spēkā 2024. gada 1. janvārī.
(22.06.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.07.2023.)

106. Ministru kabinets līdz 2023. gada 15. septembrim izdod šā likuma 22. panta otrajā daļā minētos noteikumus.
(22.06.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.07.2023.)

107. Regulators līdz 2025. gada 1. jūlijam nosaka šā likuma 16. panta piektajā daļā un 20. panta ceturtajā daļā minēto tarifu vērtību novirzes līmeni no 2026. gada 1. janvāra.
(23.11.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2024.)

108. No 2024. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. decembrim šā likuma 20. panta trešajā un ceturtajā daļā minēto tarifu vērtību pamata tarifu vērtību kategorijā novirzes līmenis 12 mēnešu periodā sadales sistēmas pakalpojumu tarifu komponentei, kas nav saistīta ar patērētās elektroenerģijas apjomu, sistēmas pieslēgumiem ar spriegumu līdz 0,4 kilovoltiem nepārsniedz:

1) māsaimniecības lietotājiem ar vienfāzes pieslēgumu ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 16 ampēri — 2,00 euro mēnesī jeb 24,00 euro gadā, neskaitot pievienotās vērtības nodokli;

2) māsaimniecības lietotājiem ar vienfāzes pieslēgumu ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 20 ampēri — 2,50 euro mēnesī jeb 30,00 euro gadā, neskaitot pievienotās vērtības nodokli;

3) māsaimniecības lietotājiem ar vienfāzes pieslēgumu ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 25 ampēri — 3,00 euro mēnesī jeb 36,00 euro gadā, neskaitot pievienotās vērtības nodokli;

4) māsaimniecības lietotājiem ar trīsfāžu pieslēgumu ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 16 ampēri — 4,00 euro mēnesī jeb 48,00 euro gadā, neskaitot pievienotās vērtības nodokli;

5) māsaimniecības lietotājiem ar trīsfāžu pieslēgumu ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 20 ampēri — 4,50 euro mēnesī jeb 54,00 euro gadā, neskaitot pievienotās vērtības nodokli;

6) māsaimniecības lietotājiem ar trīsfāžu pieslēgumu ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 25 ampēri — 6,00 euro mēnesī jeb 72,00 euro gadā, neskaitot pievienotās vērtības nodokli.

(23.11.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2024.)

109. Šā likuma pārejas noteikumu 108. punkta piemērošanas rezultātā radušos pamatotos negūtos ieņēmumus sadales sistēmas operators uzskaita atsevišķi un tos nesedz citi sadales sistēmas lietotāji. Regulators pārbauda šādi radušos pamatoto negūto ieņēmumu apmēru. Ministru kabinets lemj par negūto ieņēmumu segšanas kārtību.

(23.11.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2024.)

110. Šā likuma 30.¹ pantā minētā elektroenerģijas neto uzskaites sistēma tiek piemērota līdz 2029. gada 28. februārim.

(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

111. Ministru kabinets līdz 2024. gada 31. janvārim izdod šā likuma 37.⁶ panta desmitajā daļā minētos noteikumus.

(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

112. Ministru kabinets līdz 2024. gada 31. janvārim izdod šā likuma 30.⁵ panta sestajā daļā minētos noteikumus.

(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

113. Elektroenerģijas tirgotāji ne vēlāk kā triju mēnešu laikā pēc šā likuma 30.⁵ panta sestajā daļā minēto noteikumu stāšanās spēkā nodrošina šā likuma 30.⁵ panta sestajā daļā noteiktā universālā neto norēķinu sistēmas pakalpojuma iekļaušanu savos elektroenerģijas neto norēķinu sistēmas piedāvājumos.

(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

114. Ministru kabinets līdz 2024. gada 30. jūnijam izdod šā likuma 22.¹ panta otrajā daļā minētos noteikumus.

(21.12.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 05.01.2024.)

115. Sistēmas operators un galalietotājs, kuri līdz 2024. gada 30. aprīlim ir vienojušies par atļautās slodzes efektīvas izmantošanas nosacījumu piemērošanas kārtību, pamatojoties uz šā likuma 9. panta 2.² daļu redakcijā, kura bija spēkā līdz 2024. gada 30. aprīlim, atļautās slodzes efektīvas izmantošanas nosacījumus piemēro līdz to pilnīgai izpildei vai vienošanās termiņa beigām.

(11.04.2024. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2024.)

116. Pārvades sistēmas operators izstrādā un regulators līdz 2024. gada 31. oktobrim apstiprina šā likuma 16. panta septītajā daļā minētos kritērijus to lietotāju noteikšanai, kuriem piemērojama elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaide, un kārtību, kādā pārvades sistēmas operators aprēķina un piemēro elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaidi.

(11.04.2024. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2024.)

117. Šā likuma 16. panta sestajā daļā minēto elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa atlaidi pārvades sistēmas operators var piemērot tiem lietotājiem, kuri, sākot ar 2024. gada 1. maiju, iesnieguši pieteikumu tehnisko prasību saņemšanai jauna pieslēguma pie pārvades sistēmas ierīkošanai.

(11.04.2024. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2024.)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008., 08.07.2011., 19.05.2016., 30.01.2020. un 14.07.2022. likumu, kas stājas spēkā 02.08.2022.)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 27.septembra direktīvas 2001/77/EK par tādas elektroenerģijas izmantošanas veicināšanu iekšējā tirgū, kas saražota, izmantojot atjaunojamus enerģijas avotus;
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 26.jūnija direktīvas 2003/54/EK par elektroenerģijas tirgus kopīgiem noteikumiem un direktīvas 96/92/EK atcelšanu;
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 11.februāra direktīvas 2004/8/EK par koģenerācijas, kas balstīta uz lietderīgā siltuma pieprasījumu, veicināšanu iekšējā enerģijas tirgū un grozījumu direktīvā 92/42/EEK;
- 4) Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 18.janvāra direktīvas 2005/89/EK par pasākumiem, lai nodrošinātu elektroapgādes drošumu un ieguldījumus infrastruktūrā;
- 5) Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija direktīvas 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (Dokuments attiecas uz EEZ);
- 6) Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 23.aprīļa direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (Dokuments attiecas uz EEZ);
- 7) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK;
- 8) Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra direktīvas 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (pārstrādāta redakcija) (Dokuments attiecas uz EEZ);
- 9) Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija direktīvas (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza direktīvu 2012/27/ES.

Likums Saeimā pieņemts 2005.gada 5.maijā.

Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2005.gada 25.maijā

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"